

Razvoj ruralnog turizma u RH

Zvonar, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:692249>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-08**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVA ZVONAR

**RAZVOJ RURALNOG TURIZMA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVA ZVONAR

RAZVOJ RURALNOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Diplomski rad

JMBAG: 0303036332, redoviti student

Studijski smjer: Turizam i razvoj

Predmet: Selektivni turizam

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Trgovina i ekonomija

Mentor: doc. dr. sc. Aljoša Vitasović

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Iva Zvonar, kandidat za magistra poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Iva Zvonar

U Puli 18.rujna 2018. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Iva Zvonar dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom "Razvoj ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli 18. rujna 2018. godine

Potpis

Iva Zvonar

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet, cilj i svrha istraživanja	1
1.2. Hipoteza rada	2
1.3. Metoda istraživanja.....	2
1.4. Struktura rada.....	2
2. RURALNI TURIZAM	4
2.1. Pojam ruralnog područja.....	4
2.2. Počeci turizma na ruralnom području	4
2.3. Definicija ruralnog turizma	5
2.4. Oblici ruralnog turizma	8
2.4.1. Agroturizam	8
2.5. Ostali oblici ruralnog turizma.....	10
2.5.1. Rezidencijalni turizam	11
2.5.2. Zavičajni ili nostalgični turizam	12
2.5.3. Sportsko-rekreacijski turizam.....	13
2.5.4. Avanturistički turizam	13
2.5.5. Zdravstveni turizam	14
2.5.6. Kulturni i vjerski turizam.....	15
2.5.7. Lovni i ribolovni turizam	17
2.5.8. Gastronomski i vinski turizam.....	18
2.5.9. Prirodi bliski i ekoturizam.....	19
2.5.10. Edukacijski turizam.....	20
2.5.11. Ostale vrste ruralnog turizma	21
3. ČINITELJI RAZVOJA RURALNIH OBLIKA TURIZMA	24
3.1. Činitelji potražnje.....	24
3.1.1. Objektivni činitelji potražnje.....	24
3.1.2. Subjektivni činitelji potražnje	25
3.2. Činitelji ponude.....	26
3.2.1. Prirodne privlačnosti.....	26
3.2.2. Društvene privlačnosti.....	27
3.2.3. Prometna povezanost	28

3.2.4. Ponuda u ruralnom turizmu.....	28
3.2.5. Turističko posredovanje.....	28
4. RURALNI TURIZAM REPUBLIKE HRVATSKE	30
4.1. Obilježja i razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj	30
4.2. Aktualno stanje i analiza ponude.....	33
4.3. Zakonodavni okvir ruralnog turizma.....	34
5. RURALNI TURIZAM SREDIŠNJE HRVATSKE.....	36
5.1. SWOT analiza turizma središnje Hrvatske	36
5.2. Primjeri ruralnog turizma središnje Hrvatske.....	39
5.2.1. Grad Đurđevac.....	40
5.2.2. Križnica.....	45
5.2.3. „Zlatni klas“ Otrovanec.....	48
5.2.4. Izletište i vinarija Coner.....	51
5.2.5. Kalnik.....	53
6. ZAKLJUČAK	56
POPIS LITERATURE	58
POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA	61
SAŽETAK	63
SUMMARY	64

1. UVOD

Tema je ovog diplomskog rada „Razvoj ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj“ s naglaskom na središnju Hrvatsku. Ruralni je turizam oblik selektivnog turizma koji je odgovor na masovni turizma te on traži zadovoljavanje želja pojedinaca. Unutar ruralnog turizma postoji više vrsta turizma koji se mogu ostvarivati unutar njega, stoga se može reći da je ruralni turizam skup različitih vrsta turizma koje se odvijaju na ruralnom području. Česta pogreška koja se događa je stavljanje pojma ruralni turizam u isti koncept sa seoskim turizmom, što zapravo nije jednako jer je seoski turizam dio ruralnog turizma, isto kao što je i agroturizam, prirodi bliski turizam, lovni i ribolovni turizam dio ruralnog turizma. Uz pojam selektivni turizam veže se i pojam alternativni turizam kojemu je glavni cilj putovanje i interakcija s lokalnim stanovništvom i odmak od uobičajenog okruženja. Važno je istaknuti da su selektivni oblici turizma preteča razvoja alternativnih vrsta turizma te da sve alternativne oblike možemo svrstati u selektivne vrste turizma, ali sve selektivne vrste turizma ne možemo svrstati kao alternativne oblike.

1.1. Predmet, cilj i svrha istraživanja

Predmet je istraživanja ovog rada ruralni turizam, njegova obilježja i značajke te objasniti na koji način on utječe na razvoj ruralnih sredina.

Glavni je cilj prikazati pozitivne primjere razvoja ruralnog turizma u središnjem dijelu Hrvatske te staviti naglasak na sve veće zanimanje turista za ovu vrstu turizma. Također je važno napomenuti kako se razvojem turizma na ruralnim područjima doprinosi revitalizaciji sela zbog toga što kontinentalni dio ima velike potencijale za razvijanje turizma. Na temelju toga su postavljene dvije hipoteze koje će se tijekom rada pokušati dokazati.

Svrha je istraživanje ovoga rada definiranje pojma ruralnog turizma, podjela ruralnog turizma, navesti činitelje koji utječu na razvoj te prikazati ruralni turizam Hrvatske na primjerima.

1.2. Hipoteza rada

Tijekom rada pokušati će se dokazati sljedeće dvije hipoteze:

H0: Kontinentalni dio Hrvatske posjeduje veliki potencijal za razvoj svih vrsta ruralnog turizma.

H1: Ruralni turizam može doprinijeti razvoju i revitalizaciji sela.

1.3. Metoda istraživanja

Metode istraživanja koje su korištene tijekom pisanja ovog diplomskog rada su induktivna metoda, metoda analize i sinteze, komparativna metoda i metoda kompilacije.

1.4. Struktura rada

Diplomski se rad sastoji od šest poglavlja. Prvo uvodno poglavlje prikazuje predmet istraživanja rada, svrhu i cilj. Kroz nekoliko hipoteza uvodi se u temu. Nabrojene su metode koje su korištene prilikom izrade rada te je navedena struktura rada. U sljedećem se poglavlju objašnjava pojam ruralnog turizma te se predstavlja nekoliko različitih definicija ruralnog turizma. Proučavanjem literature opisuje se određenje pojma ruralnog područja te se navode počeci turizma na ruralnim područjima. Taksativno se navode oblici ruralnog turizma, počevši od agroturizma preko svih ostalih oblika ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj te je svaki od oblika ukratko opisan. Treće poglavlje predstavlja činitelje razvoja ruralnih oblika turizma koji se dijele na činitelje ponude i činitelji potražnje i svaki je od činitelja detaljnije objašnjen u nastavku. Ruralni turizam Republike Hrvatske je naziv četvrtog poglavlja koje u sebi donosi obilježja i razvoj ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj kao i aktualno stanje i analizu ponude te opisuje zakonodavne okvire ruralnog turizma na našem području. Peto je poglavlje naziva ruralni turizam središnje Hrvatske s

naglaskom na šire područje Podravine, točnije na dijelove područja Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravske i Bjelovarsko-bilogorske županije. Prema navedenom je poretku sastavljena SWOT analiza ruralnog turizma. Nadalje, navedeni su primjeri razvoja ruralnog turizma na spomenutim područjima: Grad Đurđevac kao grad poznat po prirodnim i kulturnim ljepotama, naselje Križnica i seoski turizam Zlatni klas Otrovanec kao primjeri gastronomske ponude, ali i lovnog i ribolovnog turizma. Gorje Kalnik je primjer razvoja avanturističkog turizma, dok Vinarija Coner svoju ponuda bazira na enogastronomiji, ali i na edukacijskom turizmu. Šesto, ujedno i posljednje poglavlje donosi zaključak diplomskog rada na temelju provedenih istraživanja.

2. RURALNI TURIZAM

Pod pojmom ruralni turizam smatraju se aktivnosti i oblici turizma koji se javljaju izvan gradova i onih mjesta na kojima se razvio masovni tip turizma. Razvoj je ruralnog turizma ponajviše uvjetovan atrakcijama koje se nalaze na tim područjima. Vrlo je važna interakcija tradicijske gastronomije, turističkih usluga, tradicionalnih proizvoda, prezentacija tradicije te poljoprivreda i njeni proizvodi.

2.1. Pojam ruralnog područja

Pojam se ruralnog područja u raznim zemljama drugačije definira te je iz tog razloga nemoguće izdvojiti jedinstvenu definiciju ruralnog područja. Prilikom dosadašnjih istraživanja za definiranje ruralnog područja koristila su se obilježja kao što su mali broj stanovnika, dominantno korištenje zemlja i šuma za opstanak ljudi te društvena struktura, običaji i seoski identitet. Prema svemu navedenome ruralno područje bi se moglo definirati kao „sredina s malom koncentracijom stanovništva, kojemu je osnovno zanimanje poljoprivreda, a koje karakteriziraju posebni običaji i seoski identitet“ (Ružić, 2009: 12). Ruralno se područje također može definirati i kao površina koja se nalazi izvan građevinskog područja grada čiji se gospodarski razvoj temelji na poljoprivredi tradicionalnog karaktera.

2.2. Počeci turizma na ruralnom području

Početak turizma na ruralnim područjima započinje vremenom kada selo postaje novim interesom pojedinaca. Ovdje se u prvome redu misli na visoku buržoaziju, kraljevsku obitelj i europsku aristokraciju. Otkrivali su selo kroz uživanje u blizini polja i putem raznih organiziranih aktivnosti u prirodi.

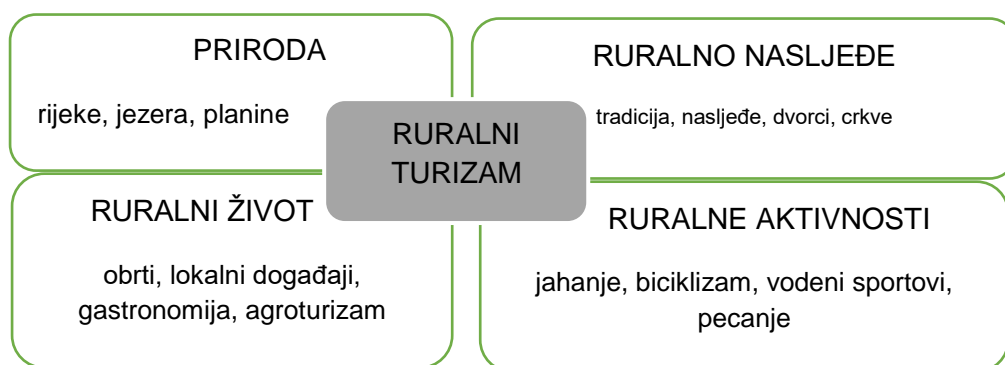
U Engleskoj se ruralni turizam počeo razvijati tijekom 11. i 12. stoljeća, a sastojao se od iskušavanja aristokracije u lovu na divljač. Njemačka svoj ruralni turizam razvija tek od sredine 19. stoljeća uvođenjem plaćenog godišnjeg odmora za državne službenike. Oni su taj odmor provodili u jeftinim smještajima u malim hotelima ili sobama u selima pokraj gradova ili na farmama. U vrijeme kada putovanja više nisu privilegija bogataša nego se u njih uključuje i srednja klasa, cilj putovanja nije samo odlazak u gradove već uživanje u krajoliku. Odlazak i boravak u

prirodi stvara sve veću težnju za stvaranjem iskustva. Tijekom druge polovice 19. stoljeća centar razvoja ruralnog turizma postaje Švicarska sa svojim alpskim penjanjem, pješačenjem i zdravstvenim tretmanima. U tom se periodu sve više razvijaju nova mjesta koja postaju moderna ljetovališta, prvenstveno uz morsku obalu te se selo i seoski krajolici pomalo napuštaju. Danas se odnos prema ruralnom turizmu u mnogočemu promijenio. Strah od prirode je nestao, a želja za bijegom iz velikih urbanih sredina sve je veća. Iz tih razloga sve više turista danas odlazi na godišnje odmore na selo gdje uz kvalitetan i miran odmor žele okusiti autohtonost i suživot svakog mjesta.

2.3. Definicija ruralnog turizma

Ruralni se turizam prema Vijeću Europe definira kao „turizam koji obuhvaća sve aktivnosti u ruralnom području, a ne samo one koje bi se mogle odrediti kao farmerski ili agroturizam“ (Demonja, Ružić, 2010: 20). Kroz ovakav se tip turizma isprepliću dva gospodarska sektora, poljoprivreda i turizam koji ostvaruju turističku ponudu na seoskim gospodarstvima. Glavna su obilježja ruralnog turizma mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje sa seljačkim poslovima.

Slika 1: Koncept ruralnog turizma

Izvor: *Strategija razvoja ruralnog turizma Splitsko-dalmatinske županije*, Zagreb, 2009. godine, str. 15.

„Turističko seljačko gospodarstvo je domaćinstvo čiji članovi imaju prebivalište na selu, a njihovo privređivanje proizlazi iz vlastite poljoprivredne proizvodnje.

Ugostiteljsko-turističke usluge su samo dopunska djelatnost osnovnoj proizvodnji seljačkog obiteljskog turističkog gospodarstva i mogu se pružiti iz pretežito vlastite proizvodnje“ (Ružić, 2009: 15).

Prema dužini boravka oblike ruralnog turizma dijelimo na boravišni i prolazni ili izletnički. Boravišni turizam podrazumijeva duži boravak u destinaciji s noćenjem, dok je prolazni turizam onaj koji podrazumijeva boravak turista u destinaciji radi razgledavanja i zabave, ali bez noćenja.

Svaka vrsta turizma, pa tako i ruralni turizam posjeduje niz aktivnosti unutar određenog područja. One mogu biti gospodarske i negospodarske, a neke od njih su „uzgoj prirodne i zdrave hrane, za kojom je potražnja u porastu, doprinosi oživljavanju poljoprivredne proizvodnje na malim površinama, omogućavanje turistima u ruralnim sredinama aktivan odnos prema prirodi i poljoprivrednoj proizvodnji na obiteljskim gospodarstvima, valorizacija svih onih vrijednosti koje ruralna sredina omogućuje, povratak prirodnim vrijednostima te rasterećenje od svih pritisaka i stresova“ (Ružić, 2009:17,18).

U nastavku rada prikazana je tablica s okvirima ruralnog turizma, odnosno definicije turizma te je svaki od navedenih kriterija detaljnije objašnjen.

Tablica 1: Koncept ruralnog turizma

KRITERIJI	TUMAČENJE
- smještaj domaćinstva u prirodnom okruženju, selu ili malom gradu	- manje od 5000 stanovnika u selu ili gradu ili u vrlo tipičnim tradicionalnim naseljima
- ruralno okruženje s izraženim obilježjima tradicionalnog poljodjelstva ili s izuzetnim prirodnim vrijednostima	- izuzetne prirodne vrijednosti, park prirode i slično - „tradicionalno poljodjelstvo“ isključuje prevladavajuću industrijsku poljoprivredu
- turizam nije glavna ili prevladavajuća aktivnost ili izvor prihoda u bližoj okolici	- odnos broja turističkih kreveta i stanovnika u ruralnim područjima ne smije prijeći 1:1

- dobra zaštita životne sredine, miran i tih položaj, bez buke i zagađenja	- prihvatljivi mirisi i buka karakteristični za tradicionalnu poljoprivrednu proizvodnju
- autentičnost smještajnog objekta i ambijenta	x
- gostoljubivost- osobna briga domaćina o gostu	x
- mali kapacitet smještajne jedinice	- gornja granica kapaciteta je 40 kreveta ako nije zakonski određen ili propisan internom standardizacijom članice
- poštivanje propisanih kriterija u ocjenjivanju	- poštivanje prilagođenih standarda Federacije o ocjeni kvalitete
- društvena i socijalna održivost u kontekstu multifunkcionalnih aktivnosti na ruralnom području	- primjena kriterija iz „Agende 21“ za turizam kada budu osmišljeni
- povezanost s lokalnom zajednicom i tradicionalnom kulturom	- minimum je integracija aktivnosti u okvire zajednice iz okruženja, gosti imaju mogućnost ostvariti kontakte s lokalnom realnošću ako to žele
- lokalni proizvodi i gastronomija	- dostupni u okruženju
- kultura (folklor, zanatski proizvodi, običaji..)	- dostupni u okruženju
- isključujući kriteriji: gradski i industrijski lokaliteti i njihova okolica, područja masovnog ili izrazito razvijenog turizma, buka, rizici i opasnosti, vidljiva ili neka druga zagađenja	- tipični ruralni utjecaji su prihvatljivi

Izvor: Demonja, D. i Ružić. P. (2010.) *Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima*. Zagreb, Izdavačka kuća Meridijani, str. 22-23.

Ruralni je turizam definiran prema svim gore navedenim kriterijima te se on pojavljuje u nekoliko različitih oblika.

Oblici u kojima se ruralni turizam pojavljuje su: seljački, odnosno agroturizam, rezidencijalni turizam, zavičajni turizam, sportsko-rekreacijski turizam, avanturistički turizam, zdravstveni turizam, edukacijski turizam, tranzitni turizam, kamping turizam, nautički turizam, kulturni turizam, vjerski turizam, lovni turizam, ribolovni turizam, vinski turizam, gastronomski turizam, prirodi bliski turizam, ekoturizam i dr.

2.4. Oblici ruralnog turizma

Turizam se početkom 90-ih godina počeo dijeliti na razne oblike, uzimajući u obzir raznolike zahtjeve. Ponuda se morala prilagođavati prema zahtjevima turističkih potrošača kao što su nautičari, sportaši, lovci, poslovni ljudi i drugi. Također je prilagodba ponude moguća i s aspekta lokacije i iz tog se razloga razlikuju primorski i kontinentalni turizam. Primorski se turizam realizira na obalama mora dok se kontinentalni turizam razvija isključivo na kopnu i javlja se kao gradski turizam, ruralni turizam i turistički centri. Kada bi se turizam sagledavao s aspekta turističkog proizvoda, tada bi se on dijelio na već gore navedene oblike turizma, od seljačkog odnosno agroturizma pa sve do ekoturizma.

2.4.1. Agroturizam

Prema definicijama se ruralni turizam ostvaruje u raznim oblicima. Svakako najpoznatiji od njih je seljački turizam na seljačkim gospodarstvima ili agroturizam. „Agroturizam se definira kao odmor na seljačkom gospodarstvu s korištenjem usluga smještaja, prehrane, pića, zabave, rekreacije i drugih, u obiteljskim zgradama ili drugim objektima smještaja u okviru seljačkog gospodarstva“ (Demonja, Ružić, 2010: 25).

Primarna je djelatnost na seljačkim gospodarstvima poljoprivreda. Turistima se mogu pružiti i dodatne usluge koje moraju biti adekvatno opremljene i organizirane s primjereno educiranim osobljem. Kvaliteta ponude na seljačkim gospodarstvima ovisi o klimatskim uvjetima, vizualnim i rekreacijskim privlačnostima, prometnoj

povezanosti, ali i samoj ljepoti kraja u kojem se to gospodarstvo nalazi. Kvaliteta se seljačkog gospodarstva povećava ako ono posjeduje uređeno dvorište, raspolaže s većim brojem domaćih životinja, stambenom i gospodarskom zgradom suvremeno i komforno opremljenom s posebnim dijelom za boravak i spavanje turista. Vlasnici se unutar seljačkog gospodarstva trebaju baviti raznim poljoprivrednim kulturama kao što su povrtlarstvo, pčelarstvo, voćarstvo, ratarstvo, vinogradarstvo te svoje proizvode plasirati unutar seljačkog domaćinstva.

„S obzirom na usluge i objekte razlikuje se nekoliko varijanti i oblika agroturizma.

Prema uslugama, razlikujemo:

- *samo usluge prehrane* gdje turisti mogu kušati domaću, regionalnu hranu i pića u specijaliziranim objektima-restoranima, uređenim i opremljenim u skladu s tradicionalnom arhitekturom, dok su jela i pića tipična za određeni kraj
- *samo usluge smještaja* u koje ubrajamo ruralne kuće tradicionalne arhitekture, obiteljski ruralni hotel, ruralne sobe, apartmane tradicionalne arhitekture, ruralne sobe i apartmane nove arhitekture
- *usluge i smještaja i prehrane* gdje se turistima mogu pružiti kompletne usluge smještaja, prehrane i cijelog programa boravka s izletima, obilaskom gospodarstva, uključivanje u poljske radove, sportsko rekreacije i druge sadržaje koji se organiziraju u mjestu ili bližoj okolini

S obzirom na objekte, razlikuju se oblici agroturizama za odmor:

- u ruralnoj kući tradicionalne arhitekture
- u obiteljskom ruralnom hotelu
- u ruralnim sobama i apartmanima tradicionalne arhitekture
- u ruralnim sobama i apartmanima nove arhitekture
- na poljoprivrednom gospodarstvu s eko ponudom“ (Demonja, Ružić, 2010: 27).

Odlazak na odmor u seljačka gospodarstva sve je više u trendu, posebno od strane stanovnika velikih urbanih sredina koji sve više teže prirodnom ugođaju, čistom zraku, pješačenju, zdravom okruženju, sačuvanoj okolini, aktivnostima u interakciji s lokalnim stanovništvom. Time nadoknađuju izgubljeno svakodnevnom izlaganju stresu i napornom tempu života.

2.5. Ostali oblici ruralnog turizma

Na ruralnim područjima postoje različite mogućnosti za razvoj turizma prema raspoloživim aktivnostima koje se oblikuju prema željama turista i prema potražnji na tržištu.

Tablica 2: Turističke aktivnosti na ruralnom području

TURE	<ul style="list-style-type: none"> - pješačenje (pješače staze, prirodni parkovi, <i>fitness</i> staze) <ul style="list-style-type: none"> - jahanje (konji, magarci) - ture u kamp-kućici - motorizirane ture (sva terenska vozila, motocikli) <ul style="list-style-type: none"> - <i>fitness</i> trening - zdravstvene pogodnosti
AKTIVNOSTI NA VODI	<ul style="list-style-type: none"> - ribolov - plivanje - boravak na rijekama (kućice na vodi, čamci, teglenice) <ul style="list-style-type: none"> - kanu i <i>rafting</i> - <i>windsurfing</i> - utrivanje brzim čamcima - jedrenje
AKTIVNOSTI U ZRAKU	<ul style="list-style-type: none"> - malim zrakoplovima - jedrilicama, <i>hang-gliding</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - balonima na topli zrak
SPORTSKE AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - tenis - golf - spuštanje i penjanje po stijinama
AKTIVNOSTI OTKRIVANJA, ZANIMLJIVOSTI, RADNIH PROCESA	<ul style="list-style-type: none"> - lokalna proizvodnja, poljoprivredna poduzeća
KULTURNE AKTIVNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> - arheologija - područja pod restauracijom - tečajevi ručnog rada - umjetničke radionice - folklorne skupine - kulturni, gastronomski i drugi izvori i podrijetla
AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENOG KARAKTERA	<ul style="list-style-type: none"> - <i>fitness</i> trening - zdravstvene pogodnosti

Izvor: Ružić, P. (2009) *Ruralni turizam*, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč, str. 14.

Prema navedenim se aktivnostima s vremenom razvijaju razni oblici ruralnog turizma koji će biti detaljnije objašnjeni u nastavku rada.

2.5.1. Rezidencijalni turizam

Rezidencijalni je turizam „sporedno stanovanje gradskih stanovnika u dane vikenda, blagdana, godišnjeg odmora u vlastitim objektima odnosno vikendicama. Obično se ti objekti nalaze u ruralnom prostoru u blizini gradova ili značajnih prirodnih i drugih privlačnosti“ (Ružić, 2009: 21). Takve objekte za odmor ne koriste samo njihovi vlasnici, već se oni mogu iznajmljivati i drugima.

Sekundarne rezidencije na području Hrvatske su podijeljene na područjima uz obalu i oko velikih gradova. Temeljem toga najviše se rezidencija nalazi oko grada Zagreba; Samobor, Jastrebarsko, Velika Gorica. U široj okolici su to gradovi: Križevci, Čazma, Bjelovar i Ivanić Grad te brežuljci Podravine i Međimurja. Glavni je motiv gradnje ovakve vrste smještaja provođenje vikenda i odmora izvan mjesta stanovanja.

Sekundarne se rezidencije kontinentalne Hrvatske nalaze svega pedeset kilometara od stalnih rezidencija. Opremljene su poput luksuznih stanova s odvojenim dnevnim i stambenim dijelom te imaju kupaonice, priključke vode i struje.

Objekti su smješteni u mirnim i zdravim krajolicima u blizini raznovrsnih atrakcija i svih potrebnih servisa.

2.5.2. Zavičajni ili nostalgичni turizam

Glavni je temelj ove vrste turizma osobna veza između pojedinca i određenog mjesta. Radi se o stanovništvu koje je doselilo u grad koji ima veze s njihovim zavičajem. Ljudi se vraćaju u mjesta u kojima su ranije živjeli. Većinom je to putovanje gradskog stanovništva koje u posjećenim zavičajima spava, hrani se ili kod rodbine ili kod lokalnog stanovništva. Tijekom posjeta troše znatna sredstva u ugostiteljskim objektima, trgovinama, kupuju suvenire, zapravo investiraju u svoj kraj te na taj način postaju promotori određenog kraja. Zavičajni ili nostalgичni se turizam smatra prijelazom prema rezidencijalnom turizmu.

Proces urbanizacije u Hrvatskoj nije pružio dovoljno vremena stanovnicima koji su se selili iz sela u grad da se prilagode novom načinu života. Iz tih je razloga njihova ekonomska, emotivna i kulturna veza sa zavičajem ostala jaka. Tijekom četrdesetih i pedesetih godina prošlog stoljeća pridošli su stanovnici u gradska naselja u svoje zavičaje putovali svaki vikend. Putovali su vlakom kod rodbine na selo te su u povratku u grad sa sobom nosili poljoprivredne ili prehrambene proizvode.

2.5.3. Sportsko-rekreacijski turizam

Sport i turizam su dva pojma koja su međusobno povezana još od povijesti - „olimpijske igre“. Razne su sportske aktivnosti pokretale putovanja dok danas sport ima mnogo veću i širu ulogu u našem društvu. Tijekom boravka u destinaciji turisti žele različite sportske aktivnosti kao što su plivanje, jedrenje, ronjenje, veslanje, tenis i sl.

Iz toga možemo zaključiti da je sportsko-rekreacijski turizam vrsta turizma „koja se temelji na sportsko, zabavnim aktivnostima u prirodi, kao što su: šetanje, vožnja biciklom, skijanje, skijaško trčanje, jahanje, klizanje, plivanje, veslanje, badminton, igre loptom, te na posebno opremljenim i izgrađenim igralištima za skijanje, streličarstvo, tenis, odbojka, rukomet, košarka i mnogi drugi“ (Ružić, 2009: 23). Glavni je cilj ovog turizma pružiti turistima aktivan i sadržajem pun odmor.

Lokacije na kojima se sportsko-rekreacijski turizam razvija su mjesta uz rijeke, jezera i šume uz koje se izgrađuju sportski centri i izletišta u prirodi. Dobar je primjer takva turizma Gorski kotar, gdje je potrebno urediti prostore za izletnike i planinare s raznim sportskim aktivnostima od kojih je vrijedno izdvojiti mogućnost skijanja zimi.

2.5.4. Avanturistički turizam

Definiranje je ove vrste turizma vrlo složeno iz razloga jer pojam „avantura“ svaka osoba percipira na svoj način. Nekome je neka situacija velika avantura dok je drugome to samo jedna u nizu situacija tijekom dana. Na primjer, kao što je hodanje po neprohodnom terenu u brdu za pastira samo još jedan radi dan, za nekog turista je to aktivno sudjelovanje u odmoru i još jedan avanturistički doživljaj.

Avanturistički je turizam podvrsta rekreacijskog turizma. Temelj mu je rekreacija, ali s dozom uzbuđenja i rizika te se od sudionika očekuje velika fizička i psihička spremnost. Turisti u sklopu avanturističkog turizma mogu iskusiti alpinističko penjanje, rafting, letenje zmajem ili balonom, akrobatsko skijanje, vožnju brdskim biciklom, *treking* te u skorije vrijeme sve više poznate adrenalinske parkove i mnoge druge aktivnost.

Danas je ova vrsta turizma sve više u porastu jer su današnji turisti željni uzbuđenja, žele iskusiti nešto novo i drugačije, a to im Hrvatska sa svojom atraktivnom i očuvanom prirodom diljem zemlje sa zadovoljstvom može pružiti.

2.5.5. Zdravstveni turizam

Zdravlje je najstariji motiv zbog kojeg su ljudi započeli svoja turistička kretanja. Zbog toga se u širem smislu zdravstveni turizam promatra sa strane cjelokupnog turizma. Sve veća globalizacija, ubrzan i stresan život utječu na potrebu da se u turizmu razvija nova grana turizma, takozvani zdravstveni turizam. „Zdravstveni turizam je oblik turizma usko povezan sa zdravljem i dobrobiti turista koji se bazira na prirodnim ljekovitim čimbenicima, postupcima fizikalne terapije i rehabilitacije. Za odvijanje aktivnosti zdravstvenog turizma moraju se osigurati posebni uvjeti:

- prirodni ljekoviti činitelji
- odgovarajući ugostiteljski, medicinski, paramedicinski i drugi sadržaji
- liječnički nadzor
- zdravstveno-turistički objekti
- lječilišno turističko mjesto
- zdravstveno turistička destinacija“ (Tomljenović, 2006: 226).

Zdravstvenim se turizmom može smatrati sve od wellness-turizma, bolničkog turizma, hotelijerskih i ugostiteljskih tvrtki do zdravstvenih ustanova koje pružaju zdravstvenu njegu. Zdravstveni i medicinski turizam nisu sinonimi. Glavna je njihova razlika da se po turističkim motivima zdravstveni turizam smatra dokoličarskom aktivnošću kojoj je glavni motiv odmor i opravak i kojoj su potrebne dodatne vrste atrakcija, dok je medicinski turizam nedokoličarska aktivnost s ciljem liječenja kojoj su potrebni medicinski objekti, uređaji, oprema i kadrovi.

Wellness turizam je dio zdravstvenog turizma koji turistima pruža zdrav način života. U to se ubraja izbjegavanje stresa, potreban odmor i opuštanje, preporučena zdrava prehrana uz potrebno kretanje i vježbu. Danas je ova vrsta turizma dostupna

u gotovo svim hotelima kroz masaže, saune, meditacije, razne kupke, njege lica, tijela, depilacije kao i tretmane mršavljenja. Turist zbog svojeg tempa života sve više traži i odabire ovakav način provođenja svojeg odmora.

U sklopu ruralnog turizma svakako treba navesti prirodna lječilišta, poput toplica, primorskih i planinskih lječilišta. Vrsta se lječilišta definira prema karakteristikama koje određeno područje sadržava. Što je lokacija bogatija, to je ponuda veća. Kontinentalna Hrvatska u svojoj turističkoj ponudi ima nekoliko različitih toplica. Spa & golf resort Sveti Martin uz sami wellness nudi aktivan odmor i opuštanje u prirodi. Stubičke toplice posjeduju termalnu izvorsku vodu visokih temperatura, a u ponudi imaju i vanjska kupališta i saunu. Još od 1980. godine Daruvarske toplice okosnica su zdravstvenog turizma. Krapinske toplice mogu se pohvaliti priznanjem kao šeste u Europi po najkvalitetnijoj termalnoj vodi, dok su Varaždinske toplice najstarije, o čemu govori podatak da njihova obnova seže u daleko 4. stoljeće. Terme Tuhelj smještene su na samom izvoru termalne vode i ljekovitog blata te uz bogatu ugostiteljsku ponudu nude aktivan odmor i opuštanje. Uz Top-Terme Topusko koje su najpoznatije kao lječilište, kontinentalna Hrvatska posjeduje i Terme Jezerčica.

„Zdravstveni turizam predstavlja golemo tržište u neprestanom usponu koji će teći usporedno s jačanjem svijesti i nužnosti zdravog života“ (Hitrec 1996:262).

2.5.6. Kulturni i vjerski turizam

Kultura je vrlo povezana s turizmom. Ponuda je kulturnih atrakcija u sklopu razvoja turizma. Turist današnjice sve je više zainteresiran za upoznavanje kulture i lokalnog ambijenta te zahtjeva aktivan i sadržajan odmor koji u prvi plan stavlja iskustvo, doživljaje, obrazovanje i kulturu. Temelj su razvoja kulturnog turizma kulturne manifestacije, spomenici kulture, muzeji i galerije.

Tablica 3: Resursi kulturnog turizma

SPOMENICI	<ul style="list-style-type: none"> - sakralni spomenici - javni spomenici - povijesni spomenici
-----------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - dvorci i palače - parkovi i vrtovi - utvrde - arheološki predjeli - industrijske-arheološke građevine
MUZEJI	<ul style="list-style-type: none"> - folklorni muzeji - umjetnički muzeji
RUTE	<ul style="list-style-type: none"> - kulturno-povijesne rute - umjetničke rute
ZABAVNI CENTRI	<ul style="list-style-type: none"> - kulturno-povijesni centri - arheološki centri - arhitektonski centri - glazbeni centri
KULTURNO-POVIJESNI DOGAĐAJI	<ul style="list-style-type: none"> - vjerski festivali - svjetovni festivali - folklorni festivali
UMJETNIČKI DOGAĐAJI	<ul style="list-style-type: none"> - izložbe - festivali

Izvor: Pančić Kombol, T. (2006), *Kulturno nasljeđe i turizam*, Zavod za znanstveni rad HAZU Varaždin, Rijeka, str: 215-216.

Tablica prikazuje kulturne resurse koji svojim planiranim oblikovanjem i proizvodnjom s vremenom postaju turistička privlačnost i razlozi dolazaka turista u destinaciju.

Uz sve navedeno kulturni turizam u svoju ponudu uključuje elemente pučkog folkloru u koje se ubrajaju glazba, ples, nošnje, stari običaji, zanati, rukotvorine.

U sklopu kulturnog turizma nalazi se i *vjerski turizam* s posjetima brojnim svetištima i manifestacijama. Posjetitelji ove vrste turizma na putovanje su potaknuti potpuno ili djelomično vjerskim motivima. Hrvatska ima veliki potencijal razvoja vjerskog turizma, najviše u ruralnom predjelu. Neka svetišta nisu ostala samo na

županijskog i lokalnoj razini, poput Ludbrega i Marije Bistrice koji su poprimili i nacionalni karakter posjeta.

2.5.7. Lovni i ribolovni turizam

Glavni su preduvjeti za razvoj lovnog i ribolovnog turizma povoljni uvjeti u kontekstu klime, tla i biljnog pokrivača. Lovni se turizam počeo razvijati između dva svjetska rata i to uglavnom u ruralnim područjima gdje se nalaze pogodne poljoprivredne, vodene zemljišne površine. Bogati su veleposjednici imali u ono vrijeme privilegiju uživati u lovnom turizmu. U Hrvatskoj razvoj lovnog turizma započinje na području Varaždinske županije i Podravine na imanjima grofova.

Uz razvoja ruralnog turizma potrebno je razvijati i ostale oblike turizma kojima bi se privukao veći broj turista, odnosno članovi obitelji kojima lov nije primaran razlog dolaska u neku destinaciju. Mogu im se ponuditi posjeti znamenitostima ili nekim prirodnim ljepotama koje se nalaze u blizini, snimanje divljači ili ptica ili sudjelovanja u raznim ekološkim radionicama. Također se turistima uz sami lov mogu ponuditi i razne izložbe i natjecanja lovačkih pasa kao i besplatne dresure.

Posjetitelji lovačkog turizma svoj odmor provode u seljačkim gospodarstvima gdje su smješteni u sobama ili apartmanima u sklopu kojih se nalaze i posebni smještaji za njihove pse. Lovišta koja posjećuju trebaju biti uređena po pravilima lovačke struke te je potrebna velika briga oko uzgoja zdravih životinja.

Uz lovni se turizam usko veže i ribolovni turizam u kojem ribolovci uz ribolov uživaju i u prirodnoj okolini. Za njih je ribolov i hobi i odmor i rekreacija. Postoji nekoliko vrsta ribolova, a neki od njih su: ribolov u mirnim vodama kao što su ribnjaci ili jezera gdje osim odraslih u ribolovu mogu uživati i djeca, druga vrsta ribolova je takozvano „mušičarenje“ na brzim rijekama.

Za razvoj turizma vrlo je važna priprema koja se sastoji od sljedećih koraka:

- „stručno i sistematski ocijeniti vrijednost i kvalitetu vode,
- procijeniti fond ribljih vrsta u rijekama, jezerima i ostalim vodama,
- opisati sve interesantne ribe za ribolov,

- područja u vrijeme mriještenja ribe zakonski i fizički zaštititi,
- osigurati moguće pribavljanje autohtonih vrsta ribe“ (Ružić, 2009: 27).

Uz sve navedeno vrlo je važno za ribolovni turizam da se očuva kvaliteta i zaštita vode od bilo kakvih mogućnosti onečišćenja. Također, lijepa okolina, kvalitetna riba, udoban smještaj, ukusna hrana, ugodan i zdrav boravak te visoka razina gostoprimstva samo će doprinijeti ponovnom dolasku turista u tu destinaciju.

2.5.8. Gastronomski i vinski turizam

Gastronomska i vinska ponuda u ruralnim područjima je nezaobilazna. Svaki turist želi isprobati što određeno područje ima specifično i tradicionalno za ponuditi. Također današnji turisti sve više žele i sami sudjelovati u pripremanju tih jela, tako se unutar ove vrste turizma nude raznovrsne gastro-ture koje turistima dočaravaju okuse i mirise pojedinih zavičaja. Uz samu pripremu hrane turistima se pruža mogućnost odlaska u berbu povrća i voća. Mogu posjetiti tradicionalno kolinje na slavonskim selima i uz to sudjelovati na kulenijadi i isprobati delicije tog kraja. Na zagorskim brežuljcima turisti mogu sudjelovati u berbama grožđa te iz prve ruke osjetiti kako nastaju vrhunska hrvatska vina.

Za potpuno dočaravanje tradicionalne gastronomije hrana se priprema s domaćim i zdravim namirnicama te se poslužuje u tradicionalnom posuđu u tradicionalnom ambijentu sa svim potrebnim efektima. Unutar gastronomske ponude potrebno je imati specifičnu i raznovrsnu ponudu kao što je ponuda za vegetarijance, vegane ili ljubitelje riblje ili lovačke kuhinje i sl. tako da svaki turist pronađe nešto za sebe.

Usko povezano s gastronomijom je i *vinarstvo* jer uz hranu vino je nezaobilazan dio dobrog ručka. Kako i kod gastronomske ponude tako se i kod vinske ponude mogu oblikovati razne aktivnosti koje privlače turiste u destinaciju. To mogu biti razne izložbe vina, natjecanja, krštenje mošta i razne vinske ture i ceste. Neke vinarije otvaraju svoja vrata turistima gdje oni mogu obilaziti njihove podrumne i nasade te kušati njihova vina. Postoje i vinarije koje svojim posjetiteljima pružaju autentično iskustvo rada u vinogradima na raznim poslovima, a u konačnici prisustvovanje u berbama grožđa i preradi vina.

2.5.9. Prirodi bliski i ekoturizam

Turisti sve više žele interakciju s prirodom, posebice s čistom i zaštićenom prirodom koja se može pronaći u nacionalnim parkovima te parkovima prirode. „Ekoturizam predstavlja vrstu putovanja kojemu je cilj zaštita svijeta prirode i podržavanje dobrobiti kulture koja taj svijet nastanjuje. Ekoturizam je stav, etika, način ponašanja. To je pokret koji ima značajan i pozitivan učinak na zajednički razvoj i budućnost okoliša i turizma“ (Ružić, 2009: 29).

Ekoturizam se većinom razvija na zaštićenim ili na još neotkrivenim područjima. Ta se područja ne smiju oštetiti te im se ne smije mijenjati niti karakter niti izgled. Da ne bi došlo do narušavanja i degradiranja prostora, vrlo je važno da se na tom području odredi vrsta, ali i granica smještajnih kapaciteta. Uz to treba se voditi briga o kvaliteti vode i hrane koja se koristi kao i o zbrinjavanju nastalog otpada da ne bi došlo do zagađenja. Uređenje prostora i njegovo održavanje treba počivati na održivom razvoju koje se temelji na tri stupa, ekološkom, ekonomskom i društvenom.

Temeljna načela ekoturizma su:

- „Kvaliteta prostora, koji mora biti čist od svakog zagađenja.
- Ograničenost iskorištavanja ekosustava. Turizam može imati štetne posljedice na prostor. Prevelik posjet turista prostoru može uzrokovati zagađenje, degradaciju staništa, ekološku destrukciju. Stoga uređenje prostora treba pažljivo planirati da se ne bi pretjeralo izgradnjom smještajnih kapaciteta, cesta, drugih objekata potrebnih za boravak turista.
- Zaštita prirodnih bogatstava treba imati lokalni karakter. Sve u vezi razvoja, određivanja vrijednosti, granice rasta i promjena u prostoru treba da su pod ingerencijom lokalne zajednice.
- Koristi ekološki zaštićenih bogatstava treba pripasti domaćem stanovništvu kao naknada za sudjelovanje u njihovom očuvanju. To znači da organizatori putovanja trebaju surađivati s domaćim vodičima, nuditi usluge smještaja i prehrane domaćih. To se ne smije pretvoriti u pretjeranu želju lokalnog stanovništva za što većim prihodima, što bi imalo negativan utjecaj lokalnu

kulturu. Trgovina i lokalno gospodarstvo se ne smije podrediti gostima pod svaku cijenu“ (Ružić, 2009: 30).

Potrebno je ostvariti vezu između organizatora putovanja, turista i turističke regije kako bi se mogao omogućiti razvoj ovog oblika turizma. Organizatori putovanja odgovorni su na način da trebaju obavještavati javnost o zaštiti okoliša. Turist je glavni sudionik turizma koji direktno sa svojim ponašanjem utječe kako na zagađenje tako i na zaštitu okoliša. Turističke regije prvenstveno kroz turizam žele razvijati gospodarstvo, ali isto tako trebaju voditi računa da u svemu tome ne pretjeraju i ne dovedu do negativnih utjecaja i zagađenja.

2.5.10. Edukacijski turizam

Edukativna vrsta turizma izletničkog je karaktera. Posjećuju ga najviše učenici osnovnih i srednjih škola, djeca predškolskog uzrasta, izviđači, ali i odrasla populacija. „Edukacijski turizam je oblik koji se temelji na programu upoznavanja polaznika sa značajkama ruralnog prostora, stjecanju životnog iskustva za vrijeme boravka u prirodi, te drugih spoznaja u vezi s ruralnim prostorom“ (Ružić, 2009:30).

Učenici osnovnih škola odlaze na specijalizirane izlete koji su edukativnog karaktera gdje stječu osnovna znanja iz poljoprivrede i proizvodnje. Uz izletničku vrijednost ovaj tip turizma učenicima pruža pedagošku i obrazovnu vrijednost, kroz koju upoznaju selo, život i rad na selu te biljni i životinjski svijet specifičan za određeno područje. Kroz edukaciju se potiče učenike na stvaralaštvo koje mogu iskazati putem slikanja, pisanja, crtanja, ali i samostalnog istraživanja. Uz sve je navedeno povezan i zdravstveni karakter turizma jer djeca borave u prirodi na svježem zraku.

Učenici za ovu vrstu turizma koriste improvizirane kampove te dolaske autobusom, dok turisti borave u različitim oblicima smještaja i koriste različite oblike edukativnog turizma. Ponuda koja se turistima pruža je raznolika i ovisi o njihovim željama i potrebama. Njih se može svrstati u nekoliko skupina:

- „upoznavanje života i rada te neposredno sudjelovanje u različitim djelatnostima primjerice mužnja krava, šišanje ovaca, spremanje sijena, žetva i branje kukuruza

- upoznavanje različite poljoprivredne opreme (alata i zanata) kao što su mljevenje žita u vodenici, dobivanje vina ili maslinovog ulja
- upoznavanje proizvodnje i pripreme tradicionalnih jela i pića (izrada sira, pečenje kruha u krušnoj peći)
- upoznavanje tradicionalnog graditeljstva, rukotvorstva, pletenja, raznih vještina i zanata
- upoznavanje različitih oblika rekreacije na svježem zraku
- upoznavanje s tradicionalnim vještinama, spretnostima i običajima
- upoznavanje s različitim nedovoljno poznatim značajkama kraja putem muzeja, galerija, dvoraca, crkava
- stjecanjem znanja putem izrade suvenira i ostalih starih zanata kao što su lončarstvo, tkanje, pletenje, vezanje
- upoznavanje sa starim običajima, legendama, pjesmama, plesovima, jelima i pićima“ (Ružić, 2009: 31).

2.5.11. Ostale vrste ruralnog turizma

U dosadašnjim su poglavljima navedeni i objašnjeni osnovni oblici ruralnog turizma. Svakako je potrebno spomenuti i kamping turizam gdje turisti za smještaj odabiru kampove koji su najčešće improvizirani, a smješteni su unutar neke druge turističke ponude ili nekog seljačkog gospodarstva, ali su u blizini prirode, kulture i znamenitosti. Kamping turizam se dijeli u dvije skupine. Prvi su kampovi koji su smješteni u blizini prometnica, u blizini velikih gradova ili u blizini velikih kulturnih ili povijesnih centara. Ti su kampovi u prvom planu namijenjeni za tranzitni turizam gdje turisti ne žele biti smješteni u velikim gradovima i u gužvama. Zatim postoji druga vrsta kamping turizma u koji su ubrajaju kampovi koji se smješteni na atraktivnim lokacijama u ruralnim sredinama, prvenstveno za turiste koji ne odlaze na more nego biraju ruralna područja kao centar svog odmora. Uz sami smještaj u kamping turizmu potrebno je turistima osigurati i popratne sadržaje kao što su restorani, trgovine, bazeni, igrališta te razne mogućnosti za sport i rekreaciju.

Povezano s kamping turizmom je i tranzitni turizam u kojem turisti iz različitih razloga putuju kroz ruralni prostor, upoznaju ga, zaustavljaju se u područjima na kojima im se pružaju usluge od hrane, pića ili smještaja.

Nautički je turizam vrlo kompleksan i njega čine brojni elementi, od flota, luka i lučica, do brodogradnje, industrije i ugostiteljstva. Ova je vrsta turizma prvenstveno vezana uz more, ali se ona sve više razvija i na rijekama, jezerima i kanalima u ruralnim dijelovima, ovisno o stvarnim prostornim mogućnostima.

Jedan od oblika smještaja u ruralnim sredinama su i tzv. difuzni hoteli. Ovdje se radi o restauriranim apartmanima koji u svojoj blizini moraju imati ljekarnu, trgovinu, trafikku, banku i kulturna zbivanja. Hoteli moraju imati najmanje sedam soba na raspolaganju, zajedno s kuhinjom. Smještajne su jedinice raspoređene u različitim zgradama i kućama unutar cijelog mjesta i to im je to glava razlika u odnosu na privatne iznajmljivače. U tablici 4. prikazane su glavne razlike između difuznog hotela, standardnog hotela i privatnog smještaja.

Tablica 4: Razlika između difuznog hotela, standardnog hotela i privatnog smještaja

DIFUZNI HOTEL	STANDARDNI HOTEL	PRIVATNI SMJEŠTAJ
smještajne jedinice u različitim zgradama	smještajne jedinice uglavnom u jednoj zgradi	smještajne jedinice najčešće unutar obiteljske kuće ili posjeda
smještajne jedinice međusobno različite	smještajne jedinice iste, jednolične	smještajne jedinice uređene po osobnom stilu i mogućnostima vlasnika
vlasnička struktura nije ograničena jednim vlasnikom	najčešće jedan vlasnik ili jedno društvo	obiteljsko vlasništvo
cjelogodišnje poslovanje	najčešće sezonskog karaktera	sezonsko poslovanje
repcija kao baza za dogovaranje aktivnosti	standardna recepcija	prijam gostiju na kućnom pragu
prijateljski odnos s domaćinom i kvaliteta usluge	profesionalna usluga	najčešće prijateljski odnos
briga o slobodnom vremenu gosta	gost je prepušten samom sebi	osiguravanje da gosti dobiju sve potrebno, bez

		dodatnog angažmana oko aktivnosti
naglasak na autentičnost	komercijalni trendovi	detalji ovise o stilu i karakteru vlasnika
briga o detaljima	zadovoljeni standardi	detalji ovise o stilu i karakteru vlasnika
povezanost s lokalnim stanovništvom	kontakt s drugim gostima unutar hotela	ograničen za obitelj iznajmljivača
neformalni ambijent	stroga privatnost	neformalni ambijent
poticanje lokalnog stanovništva na uključivanje u turizam	nema direktan utjecaj na lokalno stanovništvo	najčešće nezdrava konkurencija unutar sredine
utjecaj na razvoj ruralne sredine	nema značajniji utjecaj na razvoj sredine	nije usmjeren razvoju sredine već osobnom razvoju
„prodaje cijelo mjesto“	prodaje svoj paket usluge	prodaje svoje usluge i proizvode

Izvor: Demonja, D., Ružić, P. (2010): *Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima*, Meridijani, Zagreb, str: 37.

Glavni je cilj difuznih hotela maksimalno iskorištavanje potencijala koje određena sredina nudi te na taj način povezivati turiste s lokalnim stanovništvom i njihovim svakodnevnim aktivnostima. Takav hotel doprinosi razvoju cijelog mjesta, a ne samo ostvarivanju profita što je vidljivo kod privatnih iznajmljivača. Ovaj koncept hotela ne zahtjeva nove investicije već se usmjerava na valorizaciju postojeće infrastrukture, tradicije te ostvarivanje ekonomske koristi na održiv i odgovoran način.

3. ČINITELJI RAZVOJA RURALNIH OBLIKA TURIZMA

Da bi se turizam na nekom određenom prostoru razvijao prvenstveno je važno postojanje potražnja za njim. Da bi došlo do pokretanja potražnje nužno je razvijati sve ostale uvjete sa strane ponude. Tako razlikujemo privlačne činitelje, kao što su klima, kultura i sport. Prihvatni činitelji u kojima turisti borave, trgovine, objekti za prehranu, ali i indirektni prihvatni činitelji kao što su šetališta, parkovi i javni objekti. Ono što spaja ponudu i potražnju u konačnici su prometni činitelji u koje se uključuju sve vrste prometa.

3.1. Činitelji potražnje

Činitelji potražnje su svi elementi koji potiču turista na neko određeno putovanje na neku određenu destinaciju. Objektivni činitelji su oni koji nisu usko povezani sa samom osobom tj. s njezinim željama. Oni predstavljaju mogućnosti koje turist ima, a koje ovise o društvenim ili ekonomskim uvjetima. Dok su subjektivni činitelji sve potrebe i želje pojedinca prema kojima turist definira svoja putovanja.

3.1.1. Objektivni činitelji potražnje

Objektivni činitelji odnose se na životni standard turista. Odnose se na društvene, ekonomske i psihološke uvjete u kojima osoba živi i radi. Takvi su činitelji potražnje: radna i životna okolina, prirodni ambijent, slobodno vrijeme, slobodna sredstva i dr.

Radna i životna okolina pod velikim je utjecajima proizvodnje i tehnologije, ali i samog društva. Procesima industrijalizacije podliježe sve veća koncentracija stanovništva u gradovima. Sve je veća gužva i buka, a s njima se stvara nezdrava klima za život ljudi u takvoj sredini. Iz tih se razloga sve veći dio društva uključuje u turističke tokove i odlazi u mirnije sredine u potrazi za mirom i odmorom. Tehnička i komunikacijska dostignuća pridonose pozitivnom utjecaju na lakšu informiranost, a samim time i na veću zainteresiranost za turizam. Političke i društvene prilike mogu imati i pozitivan i negativan utjecaj na turizam. Razvidno je da nestabilnosti i ratovi u zemljama neće pozitivno utjecati na razvoj turizma, ali će se ukidanje granica i

međusobno povezivanje zemalja doprinijeti pozitivnom razvoju turizma u određenim područjima.

Čovjek je s prirodom povezan od davnina. On je dio prirode, a priroda je dio čovjeka. S godinama je čovjek tražio svoje mjesto u prirodi, što radi i danas. Intenzivne eksploatacije i gospodarski razvitak doveli su do toga da čovjek mijenja prirodu i narušava njegovu ravnotežu. Samom čovjeku je s vremenom počeo nedostajati prirodni ambijent i sve je više postao željan čiste i zdrave prirode koju mu turizam današnjice pruža kroz razne aktivnosti vezane uz prirodu i zaštitu prirode.

Otežani uvjeti života rada doveli su do potrebe za plaćenim slobodnim vremenom. Čovjek se izborio za svoje plaćeno slobodno vrijeme te mu je to omogućilo razne oblike odmora, od dnevnih izleta do tjednih godišnjih odmora. S dolaskom boljih uvjeta rada i više slobodnog vremena, sve se više počeo razvijati turizam u svojim najrazličitijim oblicima.

Slobodna financijska sredstva bila su glavni uvjet za razvoj turizma. Kada je turist nakon podmirivanja svih svojih životnih potreba imao na raspolaganju sredstva za turističke potrebe tada se moglo govoriti o turistu kao potrošaču. Financijska sredstva bitan su pokretač turističke potrošnje, a samim time i turističkog gospodarstva.

Ostali objektivni činitelji koji utječu na potražnju brojne su pogodnosti i povlastice koje dolaze od strane države. Uspostavlja se kalendar državnih praznika, Daju se posebni popusti i tarife od strane prometnih i ugostiteljskih poduzeća, pogodnosti za grupe, djecu, mlade ili umirovljenike. Osnivaju se razna društva i grupe koje potiču ljude na odlazak na odmor izvan svojih mjesta prebivališta te na taj način ostvaruju turističku potrošnju i doprinose razvoju turizma.

3.1.2. Subjektivni činitelji potražnje

Subjektivnim činiteljima potražnje samo se pojačavaju navedeni objektivni činitelji. Slobodno vrijeme i novac postoje kao objektivni činitelji koje će svaki pojedinac usmjeriti prema svojem subjektivnom ponašanju, svojim željama i preferencijama. Osoba će sama odlučiti na koji će način provesti svoje slobodno vrijeme te na koji će način potrošiti svoja financijska sredstva. Također, subjektivne

odluke mogu biti donesene racionalno i dobro promišljeno, ali isto tako mogu biti donesene iracionalno, bez puno razmišljanja, potaknute nekom modom i oponašanjem nečijeg ponašanja.

3.2. Činitelji ponude

Spomenuto je da činitelji potražnje pokreću čovjeka na putovanje, omogućuju mu da promjeni svoje svakodnevno mjesto radi odmora ili neke vrste selektivnog turizma koje u njemu pobuđuje interes. Činitelji ponude su ti koji se nalaze u mjestima odmora i privlače turiste da upravo to mjesto odaberu kao mjesto svog odmora.

3.2.1. Prirodne privlačnosti

Prirodne privlačnosti sastoje se od fizičko-geografskih elemenata u koje su uključene: klima, hidrografske elemente, reljef, biljni i životinjski svijet, zaštićena prirodna područja, parkovi prirode te posebna ekološka i bio poljoprivreda.

Klima je jedno od važnijih obilježja destinacije. Prema njoj se određuje tip turizma koji će se na određenom području razvijati, hoće li to biti boravišni ili zimski turizam. Isto tako određuje koliko će trajati glavna sezona kao i izvan sezonska razdoblja. Temperaturom zraka određuje se atraktivnost turističkog mjesta.

Mora, jezera i rijeke ubrajaju se u hidrografske elemente u kojima more predstavlja glavni i najprivlačniji element odredišta. Veliki broj rijeka u Hrvatskoj predstavlja značajan potencijal za razvoj ruralnog turizma kroz veslanje, ribolov te razne aktivnosti na vodi. Ljekovita svojstva termalnih izvora osnovna su svojstva za razvoj zdravstvenog turizma.

Vertikalna razvedenost reljefa stvara brojne pećine i spilje koje nastaju na planinama gdje se razvijaju razne aktivnosti poput penjanja.

Raznolikost biljnog i životinjskog svijeta privlači brojne posjetitelje na određena područja. Životinje koje obitavaju na tim područjima pružaju turistima mogućnost lova, ribolova, proučavanja, ali i slikanja.

U prirodne rijetkosti destinacije ubrajamo materijalne i nematerijalne pojavnosti. Materijalne prirodne rijetkosti su spilje, vulkani, slapovi. Oni ispunjavaju posebne uvjete i stavljaju se pod posebne zaštite gdje čine nacionalne parkove, rezervate, zaštićena područja prirode i slično. Prilikom posjeta tim područjima potrebno se pridržavati posebnih naredaba i pravila.

Poljoprivreda u ruralnim područjima može biti pokretač razvoja svih oblika turizma. Posebice se ističe razvoj ekološke poljoprivrede gdje se čuva zdrava okolina dok turist dobije svježiu i zdravu hranu iz domaćeg uzgoja.

3.2.2. Društvene privlačnosti

Društvene atrakcije stvaraju prostor privlačnim za turiste. U to ubrajamo: spomenike kulture, pučku kulturu, stanovanje i prehranu, narodne pučke običaje, stare zanate, proizvode, suvenire, kulturne ustanove, priredbe, sportske i gospodarske manifestacije.

Spomenicima kulture smatraju se pokretni i nepokretni predmeti koji su sačuvani iz prošlosti i koji predstavljaju neki period razvitka društva. To mogu biti gradske zidine, utvrde, dvorci, crkve, slike, namještaj, oružje i slično koje turisti posjećuju zbog interesa prema kulturi.

Pučka kultura se ponajviše očituje u ruralnim područjima jer uključuje odijevanje, nošnje, plesove, glazbu, stare običaje i zanate, ali i načine stanovanja i prehranu stanovnika tog područja. Današnji turisti tragaju za ovakvom vrstom turizma gdje mogu upoznati sve autohtone običaje mjesta kojeg su odlučili posjetiti.

Uz pučku kulturu, stanovanje i prehrana glavni su elementi atraktivnosti ruralnih područja. Turisti žele biti dio kulture, ali isti tako žele isprobati stanovanje na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima ili u seoskim naseljima s tipičnim stambenim objektima koji su građeni od specifičnih materijala u pojedinom kraju. Uz stambene objekte turistima se nude i zgrade u kojima se odvija poljoprivredna proizvodnja, štale, kokošinjci i svinjci gdje se turisti mogu upoznati sa starom seoskom kulturom, običajima i radovima na selu.

Kulturne ustanove i razne manifestacije čuvaju i turistima prikazuju vrijednosti određene sredine. Turist tijekom odmora želi svoje slobodno vrijeme iskoristiti za

upoznavanje ljudi i sredine u kojoj se nalazi. Takve priredbe za turista mogu imati dvostruku ulogu. Turist može aktivno sudjelovati u natjecanjima ili može samo pasivno promatrati.

3.2.3. Prometna povezanost

Turizam ne bi mogao funkcionirati bez dobre prometne povezanosti, bila ona unutar destinacije ili treba putovati do iste. Do same destinacije turist može koristiti kopneni, zračni i vodeni prijevoz. Unutar destinacije promet se odvija između mjesta, naselja, smještajnih jedinica, restorana, ali je potrebno organizirati i planinarske staze i puteve, pješačke puteve, biciklističke puteve, vinske ceste, konjičke puteve i drugo.

3.2.4. Ponuda u ruralnom turizmu

Ponuda se prikazuje kroz usluge smještaja, prehrane i pića. Tipične su kamene kuće i konobe koje uz ostale objekte turistima pružaju autentična iskustva za određena ruralna područja. Objekti za smještaj i ugostiteljske usluge moraju zadovoljavati tehničke i minimalne uvjete. Njihova se podjela vrši na sljedeće kategorije: hoteli, hotelska naselja, aparthoteli, apartmanska naselja, moteli, pansioni, kampovi, apartmani, kuće za odmor, sobe za iznajmljivanje, prenoćišta, odmarališta, restorani, gostionice, zdravljak, zalogajnica, pečenjarnica, pizzeria, bistro, slastičarnica, objekt brze prehrane, kavana, noćni klub, noćni bar, disco-bar, caffe bar, pivnica, buffet, krčma, konoba, kantina te pripremnica obroka.

Ostale aktivnosti koje se mogu ponuditi u ruralnim sredinama su rad u polju, pješačenje, lov, ribolov, promatranje ptica, splavarenje i slično. Planiranje takvih aktivnosti ovisi o vrsti turista, njihovim željama i njihovom broju. Potrebno ih je dobro informirati i uputiti u situacije koje ih čekaju, u pravila ponašanja tijekom aktivnosti, ali i pripremi prije samog polaska na aktivnosti.

3.2.5. Turističko posredovanje

Kako se turizam sve više razvija i kako sve više ljudi putuje tako se pojavila potreba za pomoći posrednika u organiziranju putovanja. Iz tog su razloga nastale putničke agencije kojima je glavna djelatnost organizacija putovanja i boravka turista u destinacijama kao i svih ostalih usluga koje su turistu potrebne tijekom putovanja.

Danas se agencije brzo razvijaju i sve više specijaliziraju za određene vrste turizma. Postoje emitivne agencije koje potiču domaće i strane turiste na putovanja. Receptivne agencije prihvaćaju turiste i organiziraju njihov boravak. Postoje i mješovite, kombinirane agencije. Agencije se još dijele prema prostoru djelovanja, predmetu poslovanja, organizacijskom sustavu i sl. Glavna je zadaća agencija informativno-savjetodavna, odnosno pružanje savjeta i informacija putnicima i turistima.

4. RURALNI TURIZAM REPUBLIKE HRVATSKE

4.1. Obilježja i razvoj ruralnog turizma u Hrvatskoj

Definicija ruralnog turizma u Hrvatskoj nešto je složenija u odnosu na definiciju turizma unutar Europe. Potrebno je razlikovati seoski turizam (ruralni) od pojma seljački turizam.¹ Ruralni turizam u sebi sadržava nekoliko podvrsta turizma: zdravstveni, lovni, ribolovni i dr.

Tablica 5 : Razlike ruralnog turizma, seoskog turizma i agroturizma

RURALNI TURIZAM	SEOSKI TURIZAM	AGROTURIZAM
seoski turizam, vinski turizam, gastroturizam, lovni turizam, ribolovni turizam, turizam u nacionalnim parkovima i parkovima prirode, vjerski turizam, kulturni turizam, pustolovni turizam, zdravstveni turizam	turistička seoska obiteljska gospodarstva ili agroturizam, kušaonice, izletišta, ruralna kuća za odmor, ruralni obiteljski hoteli, ruralni kamp, etnoselo, etno zbirke, seoske manifestacije, folklor	usluge noćenja, usluge prehrane, ostale usluge aktivnog odmora na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu

Izvor: Svržnjak, K., Ruralni turizam: uvod u destinacijski menadžment, Visoko gospodarsko učilište, Križevci, 2014, str: 12.

Ruralni dio Hrvatske bilježi nazadovanje u razvitku koje se očituje najviše u negativnim demografskim trendovima. Sve je veći udio staračkog stanovništva i veliki dio sela nalazi se u procesima izumiranja.

„Obilježja ruralnog područja Hrvatske su:

- dobna struktura ruralnog stanovništva vrlo je nepovoljna (viši postotak dobne grupe starija je od 60 godina
- prirodni prirast stanovništva je negativan u čitavoj Hrvatskoj, dok je u ruralnim područjima opadanje stanovništva i trostruko brže nego u urbanim sredinama

¹ Seljački se turizam definira kao turizam koji se odvija na seljačkim gospodarstvima, dok seoski (ruralni) turizam nije ograničen samo na seljačka gospodarstva.

- obrazovanje stanovništva nešto je nepovoljnije nego u ostatku Hrvatske
- nešto je veći postotak ljudi koji primaju socijalnu pomoć
- veliki dio zemljišta se još uvijek nalazi pod minskim poljima
- nedostatak ne osnovne infrastrukture
- nedostatak radne snage
- nerazvijene i nedjelotvorne institucije
- nepostojanje strategije cjelovitog razvoja“

(Izvor: http://www.hzs.hr/p_projekti.htm)

Iz svega navedenoga vidljivo je da ruralna područja zaostaju za ostatkom zemlje. No to se može promijeniti razvojem ruralnog turizma na tim područjima ako ona svojim razvojem ostvaruje ekonomske i neekonomske učinke koji mogu pomoći da sela više ne budu marginalizirana.

„Ekonomske učinci ruralnog turizma:

- povećavanje primarne poljoprivredne proizvodnje
- razvoj preradbene poljoprivredne proizvodnje
- razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti
- očuvanje naselja i objekata od propadanja
- u očuvanju okoline od svih vrsta onečišćenja
- zapošljavanje novih djelatnika i zadržavanje mladih na selu
- osiguravanje mogućnosti ostvarivanja dodatnih prihoda
- oživljavanje poljoprivrede i njezino povezivanje s turizmom
- razvoj domaće, kvalitetne organske, tradicionalno proizvedene hrane
- razvoj gospodarstva ruralnih područja
- razvoj dopunskih djelatnosti na seljačkim obiteljskim gospodarstvima

- korištenje viška prostora u neiskorištenom zgradama
- očuvanje povijesnih, graditeljskih i kulturnih vrijednosti na selu
- razvoj poduzetničkog duha

Neekonomski učinci razvoja ruralnog turizma:

- očuvanje prirodnih osnova življenja
- oblikovanje životnog prostora
- njega krajolika
- nadvladavanje tradicijskih vrijednosti
- očuvanje identiteta
- obnova sela s razumijevanjem za povijest
- davanje namjene starim seoskim jezgrama
- korištenje cesta i putova u selu i ruralnom prostoru u sportsko-rekreacijske svrhe
- očuvanje starih građevina
- obnavljanje starih i oblikovanje novih sadržaja
- uređenje vrta i dvorišta
- zaštita okoliša“ (Ružić, 2005: 100)

Razvojem ruralnog turizma započinje obnova sela i gradića te njihovo ponovno oživljavanje. Valorizira se povijest, kultura i prirodne ljepote. Također, razvoj ruralnog turizma utječe na zaustavljanje iseljavanja stanovništva s ruralnih područja te im se otvaraju nova radna mjesta i stvaraju bolji uvjeti života.

4.2. Aktualno stanje i analiza ponude

Ruralni prostor Republike Hrvatske čini oko 90% ukupne površine, nešto više od 50% je poljoprivredne površine, a 30% šumskog zemljišta. Broj stanovnika je u kontinuiranom padu te prema podacima samo 40% od ukupnog broja stanovnika živi na ruralnim područjima. Organizirani razvoj ruralnog turizma počeo je 90-ih godina prošloga stoljeća na inicijativu tadašnjeg Saveza seljaka Hrvatske, Instituta za turizam, Ministarstva turizma te se tada predstavljaju prvi temelji za bavljenje ruralnim turizmom u Republici Hrvatskoj. Prve županije koje su prepoznale taj potencijal i koje i danas prednjače u razvoju ruralnog turizma su Istarska županija i Dubrovačko-neretvanska. Hrvatska gospodarska komora definira različite ruralne cjeline koje se temelje na različitosti i specifičnosti prirodno resursne osnove te specifičnim karakteristikama ruralne arhitekture i običaja pojedinih predjela Hrvatske. Prema toj podjeli postoje sljedeće cjeline:

- Hrvatsko zagorje, Prigorje i Podravina
- Posavina, Pokuplje, Moslavina
- Slavonija, Baranja, Srijem
- Gorski kotar, Žumberak
- Lika i Kordun
- Istra i hrvatsko primorje
- Dalmacija

Temeljni oblik razvoja ruralnog turizma u Hrvatskoj su seljačka domaćinstva. U Republici Hrvatskoj je 360 registriranih turističkih seljačkih domaćinstava koja raspolažu sa 875 ležajeva te ostvaruju oko 120.000 noćenja. Više od 81% registriranih domaćinstava nude usluge hrane, a više od 50% njih nudi i kušanje vina. Možemo zaključiti da se ponuda većinom bazira na enogastronomiji. Gosti koji posjećuju ruralne prostore, prema podacima, su domaći gosti, a tek nešto više od 11% su strani gosti, što nam govori da je potrebna veća promocija ruralnog turizma izvan granica Republike Hrvatske. Prihodi koje Hrvatska ostvaruje od ruralnog

turizma su nešto više od 4 milijuna eura. (Izvor: Strategija razvoja ruralnog turizma Splitsko-dalmatinske Županije, Zagreb, 2009, str: 24).

4.3. Zakonodavni okvir ruralnog turizma

Za uspješan razvitak bilo kojeg područja pa tako i turizma potrebna je adekvatna pravna legislativa koja će uz ostale mjere turističke politike omogućiti uspostavljanje turističkog sustava i pravilno razvijanje turizma. „Zakonsko uređenje ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj se temelji na tri osnovna zakona: Zakon o turističkoj djelatnosti (NN 8/96,19/96 i 76/98), danas Zakon o pružanju usluga u turizmu, Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 68/07) te Zakon o poljoprivredi (NN 66/01)“ (Geić, 2011: 398).

Zakon o turističkoj djelatnosti uređuje načine i uvjete za obavljanje turističke djelatnosti. Usluge koje se nalaze u ponudi seljačkih domaćinstava su branje plodova, ubiranje ljetine, iznajmljivanje konja i različite berbe. Te usluge može pružati član domaćinstva koji prema zakonu posjeduje rješenje o odobrenju za pružanje te usluge.

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti uređuje načine i uvjete prema kojima član gospodarstva može obavljati neku ugostiteljsku djelatnost ili pružati ugostiteljske usluge na svom gospodarstvu, domaćinstvu ili plovnom objektu. Unutar zakona postoji Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu (NN 22/96,47/97, 25/99, 29/00, 196/03 i 42/04). Ovim se pravilnikom propisuje što se smatra pod pojmom seljačko domaćinstvo, minimalni uvjeti koji se trebaju ispunjavati, vrsta proizvoda koja se na tim domaćinstvima smije konzumirati kao i kategorizacija objekata. „Seljačko domaćinstvo je organizirano kao turističko seljačko gospodarstvo na selu u kojem njegovi članovima imaju prebivalište, a privređivanje članova domaćinstva koje sudjeluje u pružanju ugostiteljskih usluga proizlazi iz vlastite proizvodnje“ (Geić, 2011: 398). Smještaj se u tim domaćinstvima sastoji od soba i apartmana do 20 postelja i kampovima do 10 smještajnih jedinica. Zbog pretežito vlastite proizvodnje gostima se pruža hrana i piće iz njihovog uzgoja.

Seljački je turizam povezan s poljoprivredom i iz tog je razloga svako seljačko domaćinstvo potrebno upisati u Upisnik seljačkih gospodarstava ili obiteljskih

poljoprivrednih gospodarstva sukladno zakonu o poljoprivredi (NN 66/01). Ostali zakoni o poljoprivredi, a koji su vezani za ruralni turizam su: Zakon o hrani, Zakon o vinu, Zakon o ekološkoj proizvodnji, Zakon o veterinarstvu, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Zakon o morskom ribarstvu, Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu.

Uz zakone koji određuju načine provođenja ruralnog turizma postoje i razni propisi iz zaštite okoliša i prirode. U to se ubraja i sanitarna inspekcija koja obavlja sanitarni nadzor da bi se sve na seljačkim gospodarstvima odvijalo u skladu sa zdravstvenim uvjetima. Kao i sve druge djelatnosti, tako se i djelatnost seoskog gospodarstva oporezuje iako bi trebalo uvesti olakšice kojima bi se stimulirao razvoj ruralnog turizma.

Sve ove zakone i propise provode organizacijski subjekti poput Hrvatske turističke zajednice, Hrvatske gospodarske komore, unutar koje djeluje Zajednica seoskog turizma, Ministarstva turizma, Ministarstva poljoprivrede, razne udruge i institucije na regionalnoj razini, ali i turističke agencije i županije sa svojim turističkim zajednicama na lokalnoj razini. Specifične organizacije povezane samo s područjem ruralnog turizma su Hrvatski farmer d.d., Ruralis-konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre, klub članova „Selo“, Slavonika udruga za razvoj sela te Zagora - zadruga agroturizma i ruralnog turizma Dalmatinske zagore.

Sve se više ministarstava bavi razvojem ruralnog turizma, čak i ona koja nisu direktno povezana s turizmom. Ministarstvo gospodarstva kroz projekte i sredstva potiče malo i srednje poduzetništvo, što se odnosi i na programe ruralnog razvoja. Ministarstvo poljoprivrede kroz Upravu za održivi razvitak seoskog turizma nastoji poboljšati stanje ruralnih područja u Hrvatskoj. Hrvatska banka za obnovu i razvoj kreira programe i kredite namijenjene ruralnom turizmu pod povoljnijim uvjetima gdje je posebno važan program samozapošljavanja i razvoj malog obiteljskog poduzetništva „Poticaj za uspjeh“. Zasniva se na tri namjene: kreditiranje malog poduzetništva kroz ulaganje u manje smještajne objekte, kreditiranje za obnovu starih kuća u tradicionalnom ambijentu i refinanciranje postojećih kredita.

5. RURALNI TURIZAM SREDIŠNJE HRVATSKE

Kontinentalni turizam se unazad nekoliko godina počeo intenzivno razvijati. Turisti su potaknuli potražnju za odmorom daleko od gužve, puno ljudi, buke i zagađenja. Žele dodir s prirodom, autentičnost i interakciju s domaćim stanovništvom. Sve im to pruža reljef središnje Hrvatske - veliki broj rijeka, jezera, šuma i planina, seoskih domaćinstava na kojima domaćini uzgajaju i proizvode domaće proizvode. Upravo na takvom prostoru turisti mogu osjetiti povezanost s prirodom. U daljnjoj analizi biti će navedene sve prednosti i snage, kao i sve prijetnje i slabosti s kojima se ruralni turizam središnje Hrvatske suočava i na kojima treba poraditi u smislu poboljšanja.

5.1. SWOT² ANALIZA TURIZMA SREDIŠNJE HRVATSKE

U ovom će poglavlju SWOT analiza biti predstavljena za ruralni razvoj turizma za područje središnje Hrvatske, s naglaskom na područje Koprivničko-križevačke županije, Virovitičko-podravske županije te Bjelovarsko-bilogorske županije.

Tablica 6: SWOT analiza ruralnog turizma središnje Hrvatske

SNAGE	SLABOSTI
bogatstvo prirodnih resursa i prirodna raznolikost	pad broja stanovništva
bogata prirodna baština uz rijeku Dravu, Kalnik, Bilogoru, Đurđevačke pijeske	nepovoljna starosna struktura stanovništva
bogata kulturna baština	visoka nezaposlenost
povoljan geoprometni položaj - blizina granice	nedovoljno održavanje i razvijanje prometne infrastrukture - manjak brze ceste i autoceste do glavnih središta

² SWOT analiza je instrument pomoću kojega se prepoznaju i utvrđuju elementi koji pridonose razvoju mogućnosti i otkrivanju ograničenja nekog sustava. Utvrđuju se snage sustava koje mogu biti temelj razvoja, slabosti sustava koje je potrebno prevladati i prilike koje stoje na raspolaganju za napredak te prijetnje koje se mogu pojaviti na koje sustav treba biti spreman.

razvijena industrija - Podravka, Belupo, Rasco	nedovoljno razvijen sustav odvodnje otpadnih voda te izloženost zagađenju na tim dijelovima
tradicija poljoprivredne proizvodnje	neusklađenost ponude i potražnje
kolijevka naivne umjetnosti - Hlebine	slabe marketinške aktivnosti
bogata kulturno-povijesna baština	nedovoljno brendiranje regije kao turističke destinacije
tradicijske manifestacije (Picokijada, Spravišće, Terezijana)	neiskorištenost turističkog potencijala
ugodna klima	needuciranost dionika u turizmu
spoj slavonskog i podravskog izričaja i enogastronomije	nedostatak turističkih agencija
gostoljubivost stanovništva	nedostatak lokalne inicijative za turizam
lovišta s bogatim fondom divljači	nedostatak turističkih sadržaja
niski stupanj zagađenja	manjak poticaja za razvoj novih projekata
očuvana priroda	nedostatak mladih, kvalificiranih osoba
PRILIKE	PRIJETNJE
poticanje kreativnosti i inovativnosti posebice kod mladih ljudi	daljnje starenje stanovništva
završetak izgradnje Podravske magistrale	odljev mladog stanovništva
poboljšavanje postojeće infrastrukture	prometna izoliranost
razvoj sustava zaštite okoliša i prirode	ugroženost prirodnih područja zbog nedostatka upravljanja posjetiteljima na zaštićenim područjima
korištenje prirodne i kulturne baštine za razvoj ruralnog turizma	nedostatak sredstava za razvoj nove ponude
iskorištavanje sredstava iz EU fondova	niska razina turističke svijesti

intenzivnija marketinška promocija regije i njezine turističke ponude	konkurentnost drugih regija
jačanje ekološke proizvodnje	zapuštanje prirodne resursne osnove
razvoj i izgradnja smještajnih kapaciteta	odumiranje sela
edukacija dionika u turizmu	globalna financijska situacija
razvoj postojećih turističkih resursa	nedostatak ulaganja u nove turističke projekte
brendiranje regije kao prepoznatljive turističke destinacije	administrativne barijere
jačanje prekogranične suradnje (Mađarska)	niska stopa samozapošljavanja
kvalitetan rad LAG-ova i TZ-a	loša kvaliteta usluga
status Republike Hrvatske kao neotkrivene turističke destinacije, posebice kontinentalni dio	mali interes za obrazovanje za rad u turizmu
razvoj novih turističkih proizvoda	nemogućnost dogovora o razvojnim prioritetima
rast potražnje za ruralnim turizmom	politička nestabilnost
podizanje svijesti za zdravim načinom života	uvoz robe smanjene kvalitete
razvoj turizma na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima	
intenziviranje svijesti stanovništva o gospodarskom potencijalu turizma	
internetska dostupnost informacija	

Izvor: Izrada autorice prema „Županijska razvojna strategija Koprivničko-križevačke županije 2014.-2020.godine“, Koprivnica, str: 47-55, „Master plan turizma Virovitičko-podravске županije 2009.-2019.godine, Virovitica, str: 48-49, „Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije 2009.-2019.godine, Zagreb, str: 74-82.

5.2. Primjeri ruralnog turizma središnje Hrvatske

Kao primjer dobre prakse razvoja ruralnog turizma u nastavku rada navodi se Grad Đurđevac, koji osim prirodnih ljepota turistu pruža mogućnost uživanja u brojnim kulturnim spomenicima i tradicionalnoj arhitekturi. Razne manifestacije i festivali tijekom cijele godine privlače veliki broj turista, posebno za vrijeme „Picokijade“. Važno je istaknuti kako je broj dolazaka turista svake godine u porastu, tako je u 2017. godini ostvaren rast od 17,33 % u odnosu na isto razdoblje godinu ranije (Izvor: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr>).

Sljedeći primjeri su „Križnica“ i „Zlatni klas“ Otrovanec, dva primjera kako se razvija turizam kontinentalne Hrvatske. Može se otkriti priroda, kultura, tradicija, gastronomija i enologija, osjetiti sloboda i avantura, punina okusa i čisti povjetarac na obroncima Bilogore. Smjestiti se može u nekoliko tradicionalno opremljenim apartmanima u kućama domaćina koji će svoja znanja i iskustva rado prenijeti na turiste i učiniti njihov odmor drugačijim od ostalih. Zato svakako vrijedi slogan Turističke zajednice kojim se opisuju ova mala mjesta uz Dravu: „*Tamo gdje sva osjetila plešu*“ (Izvor: <http://tourism-pitomaca.hr/>).

Na drugoj strani Bilogore prema Bjelovaru smjestila se obiteljska Vinarija Coner. Ona uz proizvodnju vina turistima pruža smještaj, hranu, ali i sudjelovanje u svim radovima na njihovom imanju. Tako turist koji dođe na njihovo imanje sam može ubrati hranu koju želi jesti. Može prisustvovati svim radovima u vinogradu te kroz odmor naučiti neke nove poslove.

U blizini Križevaca nalazi se gorje Kalnik, glavni simbol grada. Na njemu će svaki zaljubljenik u aktivan odmor pronaći nešto za sebe, od planinarenja, hodanja, bicikliranja sve do padobranskog jedrenja. Turistička ponuda je raznolika: netaknuta priroda za ljubitelje prirode, veliki broj kulturnih znamenitosti i manifestacija od kojih je svakako najpoznatije „Spravišće“ koje se održava svake godine sredinom mjeseca lipnja. To je manifestacija koju prate brojna kulturna, glazbena, folklorna događanja. Moglo bi se reći za svakoga ponešto. Tome u prilog ide podatak da grad Križevci ostvaraje najveći rast broja dolazaka i broja noćenja u županiji, čak 30, 42% više dolazaka i 68, 18% više noćenja tijekom 2017. godine u odnosu na godinu ranije (Izvor: <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr>).

5.2.1. Grad Đurđevac

Grad Đurđevac smješten je u sjeverozapadnoj Hrvatskoj te pripada Koprivničko-križevačkoj županiji. Prostire se na 157,19 km i prema zadnjem popisu stanovništva broji nešto više od 8.000 stanovnika s prigradskim naseljima. Grad se smjestio u podravskoj nizini, između sjevernih obronaka Bilogore i rijeke Drave. Njegovo spominjanje datira u daleku 1267. godinu.

U Podravini razlikujemo tri osnovna reljefa: plodne terase, Đurđevački pijesci i naplavni nizinski prostor. Današnji Stari Grad Đurđevac nastao je na uzvišenom pješčanom humu na močvarnom području. Na plodnim terasama smještene su naselja Podravine, prometnice i poljoprivredne površine. Podravski je kraj bogat vodotocima, umjetnim jezerima, barama i vlažnim staništima, a svakako najpoznatija je rijeka Drava sa svojim brojnim rukavcima i mrtvajama. Ovaj dio Podravine za posjetitelje pruža potpuni raj za oči, s jedne strane Bilogora sa svojim obroncima vinograda i voćnjaka, a s druge strane „Peski“ i nizina rijeke Drave.

Slika 2: Podravina

Izvor: <https://kckzz.hr/>

Grad je u prirodno-znanstvenom svijetu poznat po geomorfološkoj znamenitosti *Đurđevački pijesci*, punim nazivom Geografsko-botanički rezervat Đurđevački peski. Najstariji zapisi i fotografije prikazuju „Peske“ golim, oskudnim raslinjem nalik na pustinju. Stoljetnim pošumljavanjem stvorila se nova slika tog područja. Na „Peskima“ prevladava crnogorični bor uz nasade bagrema te je kao

rijedak primjer to područje proglašeno 1995. godine park-šumom. Proces pošumljavanja bio je otežan pa dijelom Pijesaka prevladava pješčarska flora, biljke koje su se same udomile ili su se tijekom procesa pošumljavanja raširile. Zbog ljudskog djelovanja njihov broj je s godinama sve manji. Da bi se ovaj jedinstven prostor, ne samo u Hrvatskoj nego i šire očuvao 1962. godine proglašen je zaštićenim kao geografsko-botanički rezervat. Glavni je cilj bio održati i sačuvati zajednicu trava, mahovina i lišajeva koji prevladavaju samo na tom području. Uz biljke veliki je i broj životinja koje su specifične za to područje, poput kukaca, paučnjaka i preko 300 vrsta leptira.

Slika 3: Đurđevački pijesci

Slika 4: Đurđevački pijesci

Izvor: <https://podravske-sirine.com.hr/>

Izvor: <https://podravske-sirine.com.hr/>

Na području grada postoji mnoštvo kulturno-povijesnih spomenika. Najpoznatiji kulturno-povijesni spomenik ovog dijela Podravine je đurđevački Stari grad, ujedno i jedini registrirani spomenik kulturne baštine u Đurđevcu. Pretpostavlja se da Stari grad potječe iz 15. stoljeća. To je jedna od najstarijih i najpoznatijih sačuvanih nizinskih utvrda na prostoru između Save i Drave. U doba Sulejmana I. Veličanstvenog oko đurđevačkog kaštela se podiže obrambeni zid s ulaznim mostom. Kasnije Kralj Ferdinand I. utvrdu koristi u svrhu obrane Podravine od turskih napada. Uvrda ni u sustavu Vojne krajine nikada nije imala status strateške utvrde nego samo taktičke utvrde manjeg značaja. Godine 1552. Virovitica je predana Ulama-begu te slijedi brzi napad prema Đurđevcu. U brzom i krvavom opsadi pogiba

nekoliko turskih aga, a Ulama-beg se povukao. Brzina ovog manevra Ulama-bega stvorila je među braniteljima đurđevačke utvrde legendu o lukavstvu i pečenom „picoku“, što je bilo donekle logično objašnjenje za iznenadno povlačenje turske vojske i stvaranje legende o Picokima.

Utvrd *Stari grad* je monumentalni spomenik 1. kategorije koji podsjeća Picoke i sve brojnije posjetitelje na burnu prošlost ovog kraja. U njemu su smještene 4 galerije, od kojih je najznačajnija galerija Donacija Ivana Lackovića Croate³ koja je smještena u potkrovlju Starog grada. Danas se u turističke svrhe unutar utvrde nalaze restoran i pivnica „Stari grad“ koji poslužuju tradicionalnu hranu. Jedan od novijih turističkih proizvoda grada Đurđevca je i Interpretacijski centar koji se također nalazi u prostorijama Staroga grada. Centar na suvremen i intelektualan način prikazuje povijest grada i sam nastanak utvrde, a u tu je svrhu snimljen i prikaz bitke kod Starog grada uz njegovanje dijalektnog jezika i zavičajne poezije. Vrijedno je za spomenuti kako je u travnju 2018. godine u Utvrdi Staroga grada otvorena izložba *Hommage a Picasso* koja je privukla mnoštvo posjetitelja iz različitih dijelova Hrvatske. Na izložbi su predstavljena 42 originalna djela Pabla Picassa i 71 originalno djelo ostalih svjetski poznatih umjetnika 20. stoljeća koji su na neki način povezani s Picassom.

Vrlo zanimljiva atrakcija, koja se nalazi oko Utvrde Stari gradi svakako su četiri deve koje su prije dvije godine stigle u Đurđevac. Došle su iz Njemačke, a smještene su u nastambama Etno sela gdje su uz njih smješteni i magarci, ljame, poniji i druge domaće životinje. Nastambe su im ograđene drvenim ogradama, dovezen im je pijesak od kojeg su napravljene dine i izgrađene kružne nastambe da se životinjama pruži što autentičniji prostor za život. Deve pod nazivima Tomica, Dina, Đurđica i Romeo imaju svoje specijalno obučene timaritelje koji svaki dan brinu da im ništa ne nedostaje.

Interes za deve i za Đurđevače pijeske uz veliki broj turista kako domaćih tako i stranih, pokazala je i hrvatska filmska industrija te je područje Đurđevačke Podravine bila lokacija za snimanje filma o Anti Gotovini, redatelja Antuna Vrdoljaka gdje su i deve imale svoje uloge.

³ Ivan Lacković Croata (Batinske, 1932. – Zagreb, 2004.) istaknuti hrvatski umjetnik, predstavnik naivnog slikarstva, rođen u podravskom mjestu Batinske pokraj Đurđevca.

Slika 5: Snimanje filma u Đurđevačkim pijescima

Izvor: <https://epodravina.hr/>

Slika 6: Utvrda Stari grad Đurđevac

Izvor: <https://djurdjevac.hr/o-durdevcu/fotogalerije/>

Kao što je već navedeno, obrana od Turaka u Starom gradu potaknula je nastanak Legende o Picokima koja govori o lukavim žiteljima grada koji su s jednim ispaljenim pijetlom obranili svoj grad od turske vojske.

Picokijada je tradicionalna kulturno-turistička manifestacija koja se održava od 1968. godine krajem mjeseca lipnja. Scensko oživljavanje Legende o Picokima jedinstvena je scenska priredba te vizualni i zvučni doživljaj. U prikazu sudjeluje nekoliko stotina statista, kulturnih amatera i konjanika. Uz veliku pirotehniku, zvučne i svjetlosne efekte Picokijada je godinama najveća atrakcija Podravine te iz godine u godinu privlači sve veći broj turista. Pod zaštitom je Ministarstva kulture Republike Hrvatske kao prvo nematerijalno kulturno dobro Republike Hrvatske. Godine 2008. Grad Đurđevac sa svojom Picokijadom bio je i pobjednik za izbor „Europske destinacije izvrsnosti“.

Manifestacija traje tri dana i obiluje događanjima, koncertima na otvorenome, raznim sportskim aktivnostima, izložbama kolača, vina, starih zanata i rukotvorina te festivalom folklor. Sve započinje s Međunarodnim dječjim glazbenim festivalom Kukuriček, dok je središnja priredba uvijek zadnje subote u mjesecu lipnju kada je jedinstveno scensko uprizorenje Legende o Picokima kojom se i danas Đurđevčani prisjećaju svoje junačke prošlosti.

Prema scenariju, radnja je smještena u vrijeme napada turske vojske na đurđevačku utvrdu, na mjestu gdje se i dogodila legenda. Kako je Ulama-beg naišao na neočekivani otpor i nije uspio poraziti đurđevačke branitelje, odlučio se na dugotrajnu opsadu s ciljem izgladnjivanja vojske lokalnog naroda. Možda bi u tome i uspio da nije bilo mudrosti i lukavosti Đurđevčana. Legenda kaže da je u okruženoj utvrdi hrane doista nestalo. Ostao je samo jedan mali pijetao („picok“) koji naravno nije mogao nahraniti sve ljude. U takvoj je situaciji jedna starica predložila kapetanu grada da stavi pijetao u top i ispali u turski tabor, što je na kraju i učinio. Veliki Ulama-beg mislio je da u utvrdi ima još toliko hrane da se njome narod iz grada može razbacivati i na taj način izrugivati. Odustao je od opsade i napustio grad. Kao neku vrstu kletve, Ulama-beg je Đurđevčane prozvao "Picokima". Tako i završava ova scenska igra:

*"A vi tamo, pernati junaci, što picokima bojeve bijete, ime Picoka dovijeka nosili!
Picokima vas djeca zvala, a unuci vaši ostat će Picoki!"* (Izvor: <https://djurdjevac.hr/>)

Slika 7: Prikaz „Legende o Picokima“

Izvor: <https://djurdjevac.hr/o-durdevcu/fotogalerije/>

5.2.2. Križnica

Naselje *Križnica* je „zadnji panonski otok“ koji se nalazi kod Općine Pitomača u Virovitičko-podravskoj županiji na samoj granici Republike Hrvatske i Mađarske. Jedino je hrvatsko mjesto koje se nalazi preko rijeke Drave. Rijeka Drava na ovom području nije slušala administrativne podjele nego je radila po svome. Ploveći rijekom u jednom trenutku se nalazite u Hrvatskoj, a već u drugom trenutku u Mađarskoj. Sa sve tri strane Križnica je okružena državnom granicom. Na „otok“ se može doći skelom i visećim pješačkim mostom dugim oko 250 metara. Most je postao jedan od simbola Općine jer je napravljen 1968. godine i nikada nakon toga nije popravljan te je postao nadahnuće brojnim umjetnicima, ali i turistima i parovima koji onuda prolaze. Skela ne vozi kada je visoki vodostaj rijeke ili kada je rijeka zamrznuta pa se sav promet odvija samo preko mosta i zbog toga se tamošnji stanovnici često znaju šaliti kako se osjećaju kao zatočenici u svom mjestu. Prelaskom preko mosta turiste i izletnike dočekuje pitomačko izletišta, velika plaža sa sitnim pijeskom uzduž rijeke Drave uz brojne druge aktivnosti.

Prema zadnjem popisu stanovništva u mjestu Križnica boravi 128 stanovnika od čega trećina stanovništva stalno živi u Križnici. U to malo mjesto dolaze

zaljubljenici u prirodu koji se prepuštaju očuvanim prirodnim ljepotama. Dolaze i lovci i ribolovci koji na raznim mjestima uz Dravu pronalaze svoj mir i ulov. Kada bi se na otok moglo doći cestovnim putem svakako bi taj mir bio poremećen i priroda zagađena i to više ne bi bio mir za ljude koji zbog njega tamo odlaze. Tamo dolaze i vikend izletnici koji mogu pronaći brojne aktivnosti za sebe, od raznih restorana i prenoćišta u kojima se može kušati svježe pečena dravska riba pripremljena na domaći način i prespavati u seoskim domaćinstvima.

Stoljećima prije, tim je prostorom prolazila takozvana „željezna zavjesa“ koje je u turističke svrhe pretvorena u biciklističke ture. Križnica je bogata ugroženim i zaštićenim životinjskim vrstama i zbog toga privlači veliki broj posjetitelja koji dolaze da bi ih fotografirali pa se samim time sve više razvija foto-safari. Zaljubljenici u lov i ribolov imaju na raspolaganju nekoliko tisuća hektara lovne površine gdje tijekom cijele godine mogu loviti jelene, divlje svinje, srne i ostale divlje životinje. Dok ribolovci imaju mogućnost uspješnog ribolova na rijeci Dravi na šarana, štuku, soma i smuđa. Sportaši mogu pronaći aktivnosti prema svom ukusu. Odmah uz most na Dravi nalazi se veliko odbojkaško igralište i igralište za tenis gdje se mogu organizirati i pripreme za sportaše. Nude se i razne ekskurzije, kupanja u rijeci Dravi kao i u vlastitim bazenima seoskih domaćinstava, obiteljski rafting uz pratnju stručnjaka, natjecanja u lovu, ribolovu i raznim sportovima.

Za „otok“ Križnicu može se reći da je spoj prirodne ljepote i starih zaboravljenih aktivnosti sastavljenih u cjelinu od prirode, tradicije i modernog.

Slika 8: Križnica

Izvor: <http://tourism-pitomaca.hr/>

Na području Križnice postoje dva obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja nude domaće specijalitete i smještaj za goste. To su „*Dravska iža*“ i „*Ribička klet*“ koje nude specijalitete od svježe ribe, fiš-paprikaš, razna jela od svježeg mesa i namirnice iz domaćeg uzgoja, kruh iz krušne peći te starinske domaće kolače. Sve se to priprema u domaćoj kuhinji prema ekološki prihvatljivim uvjetima. Tako se može naručiti janjetina na razne načine koja je uzgojena na njihovom gospodarstvu. U ponudi imaju i vina iz vlastite proizvodnje. Kapacitet restorana „*Dravska hiža*“ je 150 sjedećih mjesta s terasom i privatnim bazenom gdje se mogu organizirati razni poslovni sastanci, team-building ili svečani domjenci i svadbe. Također nude usluge smještaja na 28 ležajeva u 11 apartmana uređenih u tradicionalnom starinskom stilu. Imaju nekoliko kućica uz samu rijeku Dravu za ribiče sa 4 raspoloživa ležaja. „*Ribička klet*“ raspolaže s nešto manjim kapacitetom, 25 sjedećih mjesta u restoranu i 6 manjih apartmana za prihvat turista.

„Gledati pticu u letu i čuditi se njezinoj vještini obuzdavanja otpora zraka i sile teže neprocjenjiv je događaj koji pobuđuje čovjekovu težnju za jednim od najvećih ljudskih ideala – slobodi“ (Izvor: <http://tourism-pitomaca.hr/>).

Slika 9: „Ribička klet“

Slika 10: Smještaj u „Dravskoj kleti“

Izvor: <https://ribicka-klet.business.site/>

Izvor: https://dravskaiza.com.hr/?page_id=50

5.2.3. „Zlatni klas“ Otrovanec

„Zlatni klas“ je restoran u sklopu seoskog turizma u jednom malom mjestu pored Općine Pitomača, Otrovancu. Vrlo je zanimljiva legenda po kojoj je to mjesto dobilo ime. Naime, za vrijeme napada Turaka na cijelo područje Podravine i Slavonije vrijedni lokalni ljudi bili su primorani pronaći načine kako se obraniti od njih. Tako se, prema legendi, jedan mudri starac sjetio kako bi u šumi mogli sakupiti raznovrsne trave i on njih spremiti otrov. Tako je i bilo, skuhalo su otrov i ulilo ga u jezero u selu. Kad su turski vojnici sa svojim konjima došli do jezera da bi se osvježili, samo su jedan po jedan počeli padati i umirati ili bježati što dalje od sela. A mudri starac je rekao vojskovođi „Sad si bome Otrovanec jedan“, i tako su seljani svoje malo mjesto u podnožju Bilogore nazvali Otrovanec u nadi da se turska vojska više nikad neće vratiti u njihovo selo.

Zlatni klas je samim svojim otvaranjem davne 1977. godine bio nešto novo i drugačije u tom djelu Podravine. Obitelj je živjela san o otvaranju vrhunskog restorana. Željeli su nešto novo i drugačije, ali opet tradicionalno i da odiše duhom staroga vremena. Tako je vlasnik u cijelom selu sakupio sve stare stvari i predmete koje je iskoristio na svom imanju. Posebna se pažnja pridavala uređenju sobu. One

odišu domaćom atmosferom i etno duhom starih vremena. Na seoskom imanju nalazi se pet soba s petnaest ležajeva te svaka od njih ima čak i tradicionalna izvorna imena. Postoji soba Jagoda unutar koje se nalazi galerija za djecu, zatim soba u potkrovlju u kojoj turisti mogu pronaći svoj mir. Sobe Tratinčica i Suncokret se nalaze u prizemlju te se tamo nalaze kreveti koji su stariji više od osamdeset godina. Velika se pažnja poklanja i osobama s invaliditetom te tako oni imaju na raspolaganju sobe Đurek i Kata.

Kako na seoskom imanju postoji restoran s dvije sale, jedna je kapaciteta za 50 ljudi unutar, a druga za 270 ljudi. U velikoj se sali organiziraju svadbe i druge svečanosti. Povodom toga postoji na imanju i zasebna kućica Hambar, koja je dobila i naziv „Srce“ koja se nalazi usred parka i samog dvorišta imanja te ona često bude apartman za mladence za prvu bračnu noć. U tom prostoru se nekada nalazio magazin za brašno i žito te se prilikom uređenja birao tradicionalan namještaj koji je restauriran i prilagođen potrebama današnjice. Na zahtjev turista bivša je konjušnica pretvorena u prenoćište na selu.

Ponuda „Zlatnog Klasa“ ponajviše je okrenuta obiteljima i turistima koji žele uživati u toploj domaćoj atmosferi i koji žele odmor od svakodnevnog užurbanog tempa života. Restoran se profilirao kao kuća gdje se može kušati stara, zaboravljena domaća hrana naših predaka. Gosti su time posebno zadovoljni jer mogu sudjelovati u samom procesu pripreme hrane kao i procesu nabavke namirnica jer sve što se koristi prirodno je uzgojeno na njihovom imanju. Tako gost može kušati: žgance, prežganu juhu, kukuruznu, ječmenu ili prosenu kašu, jela pripremljena od koprive, bundeve ili čička. Najviše zanimanja kod gosta pobuđuje domaći kruh od žitarica izmljevenih na starinskom malom kućnom mlinu koji kruhu zasigurno daje specifičan okus. Uz pregršt zdrave i raznovrsne prehrane, velika je ponuda i najboljih vina iz bilogorskih vinograda i podruma.

Ljubazni domaćini će unutar svog dvorišta turista rado upoznati sa starim zanatima i lokalnim običajima kao što su, mljevenje žita na ručnom žrvnju, tkanje na tkalačkom stanu, pečenje u staroj krušnoj peći, potkivanje konja u starinskoj kovačnici i mnogim drugim aktivnostima. Obitelj se tradicionalno već desetljećima bavi uzgojem konja te na svojem imanju posjeduju dvanaest konja koji uveseljavaju i goste i domaćine. Posjeduju starinsku kovačnicu za popravak kola i elegantnu kočiju

(fijaker) u kojima prevoze i mladence iz crkve do imanja. U programima aktivnosti i izleta koje oni nude turistima nalazi se „Jahanje u pratnji voditelja“ koje je namijenjeno najmanjima i osobama s posebnim potrebama, zatim „Škola jahanja“ uz stručno vodstvo Konjičkog kluba. Odrasli mogu uživati u vožnji kočijom ili u jahanju po stazama imanja, uz ribnjake i voćnjake, kroz polja ili pak po bilogorskim brežuljcima i vinogradima. Djeca se mogu zabavljati igrama koje su nekada igrali naši stari dok su bili djeca. U dvorištu imanja imaju na raspolaganju kućice na drveću, starinske automobile i ljuljačke.

Nedaleko od mjesta Otrovanec je mjesto Grabrovnica gdje se nalazi rodna kuća našeg najpoznatijeg ilirca Petra Preradovića.⁴ Kuća je pretvorena u multimedijalni centar za posjetitelje gdje se često održavaju večeri poezije i književne večeri. U Pitomači se već 26. godinu zaredom tradicionalno održava Glazbeni festival Pjesme Podravine i Podravlja. Sve je to dio turističke ponude kojom se može pohvaliti Podravina.

Povratak u izvorne prirodne vrijednosti: zdrava hrana, druženje i briga o životinjama i prijateljska dobrodošlica i ugođaj, elementi su koje je prepoznala i Hrvatska turistička zajednica koja je seoskom imanju „Zlatni Klas“ dodijelila priznanje Zeleni cvijet 2002. godine s brončanim znakom za turističku ponudu, unutaranje uređenje te uređenje okoliša.

„Seoski turizam “Zlatni klas Otrovanec” - atraktivno mjesto za sve generacije, mjesto gdje prošlost nadopunjuje sadašnjost noseći nagovještaj da je budućnost Zlatnog klasa jedna beskrajna priča koja će i dalje mamiti osmjeh na lica njegovih gostiju. „ (Izvor: <http://www.zlatni-klas.hr/>)

⁴ Petar Preradović (Grabrovnica 1818. – Fahrafeld 1872.) hrvatski pjesnik i prevoditelj, rodio se u Grabrovnici pokraj Pitomače. Svoju ljubav prema domovini izražava u svojem pjesmama pisanim u doba ilirizma.

Slika 11: Restoran „Zlatni Klas“ Otrovanec Slika 12: „Zlatni Klas“ Otrovanec (dvorište)

Izvor: <http://www.zlatni-klas.hr/>

Izvor: <http://www.zlatni-klas.hr/>

5.2.4. Izletišta i vinarija Coner

Nedaleko od već spomenutih „Peski“ na brežuljcima Bilogore nalazi se Vinarija i izletišta Coner. Tamo se može upoznati suvremen način proizvodnje vina, može se uživati u zdravoj hrani i bilogorskom miru. Izlet na imanje Vinarije nudi raznovrsne aktivnosti, iskustva i doživljaje. Možete se baviti lovom, ribolovom, jahanjem, sudjelovati u kulturno-povijesnim manifestacijama, obići Bilogorsku vinsku cestu, posjetiti lječilišta s termalnim vodama, umjetničke galerije, stare utvrde i arheološka nalazišta u bližoj ili daljoj okolini. U sklopu Vinarije postoje razna igrališta za djecu s mnoštvom drvenih kućica za igru, šetnice, piknik livade, vidikovci, biciklističke i pješačke staze. Svatko tko dođe na odmor u ovaj dio Bilogore može pronaći nešto za sebe, uživati i ispuniti se energijom za svakodnevne obaveze.

Vinarija organizira izlete za djecu te svoje aktivnosti prilagođava s obzirom na godišnje doba. Neke od aktivnosti koje se nude su: šetnja kroz eko vinograd uz priču na koji se način u vinogradu radi, berba grožđa, prikaz suvremene prerade grožđa, obilazak vinskih podruma s ciljem učenja djece kako se radi u podrumarstvu, obilazak eko vrta, plastenika i voćnjaka te upoznavanje s vrstama voća i povrća, pljevljenje korova u vrtu te branje voća i povrća, berba kukuruza i upoznavanje s raznim domaćim životinjama na imanju. Osmišljavaju se kreativne radionice u suradnji s pedagogima i osobljem Vinarije koje se provode kroz igru s kestenima i

pečenje kestena, priprema jela od povrća ubranog u vrtu, priprema deserata od voća ubranih u voćnjacima, sadnja cvijeća i bilja. Djeca se također mogu zabavljati kroz stare bilogorske igre koje vode kineziolozi. Sve ove aktivnosti provode se s ciljem upoznavanja djece s životom na selu i s ciljem oblikovanja identiteta djece kako bi znala sačuvati svoju kulturnu, jezičnu i duhovnu baštinu.

U svim ovim aktivnostima mogu sudjelovati i odrasle osobe. Tijekom godine priprema se još niz drugih prigodnih aktivnosti, od Valentinova, Martinja, Prvomajskoj roštilja, Vincekova pa sve do proslava rođendana i organizacije svadbenih svečanosti.

Slika 13: Vinarija Coner

Slika 14: Podrum Vinarije

Izvor: <https://www.vinarija-coner.hr/>

Izvor: <https://www.vinarija-coner.hr/>

Vinarija Coner nudi i smještaj. Raspolaže s pet soba i tri apartmana. Njihov kapacitet moderno je opremljen s posebno udobnim i velikim krevetima za dobar i kvalitetan odmor. Svaki apartman ima svoju malu kuhinju sa svim potrebnim stvarima. Kako je smještaj nešto modernijeg karaktera tako je i tradicionalna hrana u restoranu pripremljena na suvremeniji i moderniji način s namirnicama proizvedenim ekološkom proizvodnjom na njihovom imanju, ali i na imanjima u njihovoj bližoj okolini.

Vinograd je posađen 2009. godine na pet i pol hektara, a već 2011. godine Vinarija proizvodi vina visoke kvalitete koja plasira na tržište. Pomno se biraju sorte koje se sade kako bi davale samo najbolje grožđe. Velika se pozornost pridaje obradi tla i loze sve do berbe kako bi vina bila zdrava, svježija, pitka i lagana, s dobrim omjerima kiselina i šećera. Koristi se najsuvremenija tehnologija pri obradi tla i loze

kako bi se dobili izuzetno zdravi plodovi koji se mogu konzumirati odmah s trsa. Tako je vinarija od 2015. godine počela s ekološkom proizvodnjom vina, a ne samo voća i povrća.

„Posjetite nas i upoznajte suvremene načine proizvodnje vina, uživajte u zdravoj hrani i druženju, te na koncu, ponesite dio bilogorskog mira sa sobom“ (Izvor: <https://www.vinarija-coner.hr/>).

5.2.5. Kalnik

„Otkrijte Kalnik, Breg kam se saki spenjati more“.

Kalnik je Općina koja je nalazi u Koprivničko-križevačkoj županiji u blizini grada Križevaca. Općina je prvenstveno poznata po gorju Kalnik koje karakterizira mala nadmorska visina i gole vapnenačke stijene na kojima se razvija avanturistički turizam. Svatko željan aktivnog odmora na obroncima Kalnika pronaći će nešto što ga zanima: planinarenje, biciklizam, paintball, sportsko penjanje i paragliding. Kalnik je privlačio planinare i zaljubljenike u prirodu još od 19. stoljeća kada su hrvatski arhitekti govorili kako Kalnik ima jedan od najljepših planinarskih domova u Hrvatskoj. Do tog doma vodi nekoliko planinarskih staza, neke od njih su staza *Sedam zubi*, *Kalnička greda* i *Kalnik*. Sedam zubi je staza duga 500-tinjak metara za koju treba oko 40 minuta uspona, a ona vodi preko 7 stijena do najvišeg vrha Vranilca. Staza ima i alpinističku točku koja prolazi preko prijelaza dviju stijena. Vrlo je zanimljiva zbog svojih zubatih vrhova koji pružaju prekrasan pogled.

Slika 15: Staza *Sedam zubi*

Izvor: <http://www.tz.kalnik.hr/aktivni-odmor/planinarenje/>

Kalnička greda vodi od planinarskog doma preko grebena do kanjona rijeke Kamešnice. Ova staza je većinom od svog početka do kraja pošumljena. Dužina staze je 4500 metara i za obilazak je potrebno 2 do 3 sata. *Kalnik* u sebi sastoji dvije staze. Jedna vodi preko šumskog predjela, pokraj potoka i Svetišta Majke Božje Hruškovske te se spušta sve do sela. Sa svih je strana okružena šumom. U kanjonu potoka Đurovec nalazi se 5 metara dugačak slap koji nastaje uslijed topljenja snijega. Staza je duga oko 9 kilometara i za obilazak je potrebno 5 do 6 sati. Druga staza također vodi šumskim predjelom pokraj kapelice Svete Barbare pa sve do sela.

Aktivan odmor na Kalniku sadrži i biciklizam. Ruta prolazi kroz najljepši dio Kalničke prirode. Započinje na Kalniku, prolazi padinom Kalničke grede gdje se pruža pogled na Prigorje, zatim prolazi kroz stjenovite usjeke pa sve do potoka koji vodi do sela u samom srcu kalničke šume. Po povratku ponovo prolazi kroz kanjon potoka i penje se sve do vrha Kalnika.

Za one koji nisu za planinarenje, na raspolaganju je šetnja prirodom i postavljanje zasjeda prijateljima. Postoje posebno uređeni tereni za paintball s uređenim livadama za odmor i roštilj. Neke od igara koje su dostupne su „Napad i obrana“ u kojoj igraju dvije ekipe koje razvijaju strategije napada i obrane od protivnika, „Osvoji zastavu“, igra gdje dvije ekipe imaju za cilj osvajanje zastave u protivničkoj bazi dok „Igra potpune eliminacije“ ima za cilj eliminirati sve svoje protivnike bez gubitaka na svojoj strani ekipe.

Kalnik je geološki specifičan jer je nastao na spoju dviju tektonskih ploča, južne koja je dio Dinarida i sjeverne koja je dio Alpa te je na maloj nadmorskoj visini nastala stjenovita masa. Tako zaljubljenici u aktivan odmor na Kalniku mogu u ponudi pronaći i sportsko penjanje. U okolici Starog grada uređeno je 160 različitih penjačkih smjerova kojima visina varira od 10 do 50 metara.

Padobransko jedrenje sve je popularniji adrenalinski sport i već se godinama može pronaći na Kalniku. Na najvišem vrhu Kalnika nalaze se dva poletišta, Poletište Zapad kojemu je nadmorska visina 625 metara i Poletište Rampa s nadmorskom visinom od 628 metara. Za oba starta sletišta se nalaze pored ribnjaka jugozapadno od sela na nadmorskoj visini od 275 metara, ali postoje i mnoga alternativna sletišta. Također, postoji i poletište Mali Kalnik koje se nalazi na rubu sela Deklešanec. Tamo se u povoljne termičke dane može jedriti uz južnu kalničku padinu, kalnički greben,

od Malog preko Velikog Kalnika i Kalničke grede i natrag. To se naziva „*kalničko grebenarenje*“. Tijekom povoljnih dana moguće je višesatno jedrenje i mogući su veliki preleti. Nakada su letačima bile potrebne i putovnice jer bi tijekom leta završili u susjednoj Mađarskoj ili Sloveniji. Letenje je dozvoljeno samo obučanim letačima s pilotskim dozvolama.

Slika 16: Padobransko jedrenje

Slika 17: Sportsko penjanje Kalnik

Izvor: <http://www.tz.kalnik.hr/aktivni-odmor> Izvor: <http://www.tz.kalnik.hr/aktivni-odmor>

Uz aktivan odmor Kalnik obiluje zaštićenim i tradicionalnim spomenicima kulture. Najpoznatiji od njih je svakako Utvrda Stari grad Veliki Kalnik. Utvrda je nastala u 12. stoljeću na gori Kalnik kao obrana od Tatara. S vrha utvrde pruža se pogled sa svih strana na Prigorje, Podravinu i Zagorje. Kalnik obiluje očuvanom i jedinstvenom prirodom te se veliki dio kalničke prirode nalazi u Značajnom krajobrazu Kalnik i Botaničkom rezervatu Mali Kalnik kroz koje prolaze poučne staze koje na detaljan način opisuju biljne i endemske vrste kao i geografski položaj Kalnika.

Kalnik pruža i doživljaj ruralnog prostora na tradicionalni način, tako se oko Kalnika nalaze stare drvene kleti u kojima se često sastaju društva po starim vinogradarskim običajima nazvanima „Križevački štatuti“. To su vinsko-pajdaške „regule“ ili pravila sastavljene uglavnom na šaljiv način prema kojima se treba ponašati u kleti (Izvor: <http://www.tz.kalnik.hr/>).

6. ZAKLJUČAK

Zbog sve veće želje turista za drugačijim tipom odmora, danas se sve više razvijaju selektivni oblici turizma. Turist želi mirniji odmor, što dalje od stresa ubrzanog tempa života. Želi interakciju s lokalnim stanovništvom, želi sudjelovati u njihovim svakodnevnim aktivnostima i iz toga naučiti neke nove stvari. Na tragu toga razvio se ruralni turizam. Prema definiciji ruralni se turizam odvija na onim mjestima gdje masovnog turizma nema jer za njegov razvoj potreban je mir, tišina, očuvanost okoliša, domaća hrana i seljački poslovi.

Ruralni turizam se razvija temeljem aktivnosti koje ruralno područje posjeduje. Iz toga razloga postoji nekoliko oblika ruralnog turizma. Agroturizam kao zasebna vrsta gdje se odmor odvija na seljačkim gospodarstvima kojima je primarna djelatnost poljoprivreda. Također postoje i lovni, ribolovni, zdravstveni, nautički, gastronomski, vinski, prirodni bliski, nostalgичni, zavičajni, edukacijski, avanturistički, sportsko-rekreacijski i rezidencijalni turizam.

Temeljem analize ponude ruralnog turizma u središnjoj Hrvatskoj, baziranoj na primjerima iz Podravine i Prigorja može se potvrditi H0: „Kontinentalni dio Hrvatske posjeduje veliki potencijal za razvoj svih vrsta ruralnog turizma“. Ruralni dio Hrvatske obiluje prirodnim, kulturnim i povijesnim ljepotama koje treba na kvalitetan način valorizirati.

Nositelji ruralnog turizma na ruralnim područjima uglavnom su obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja svoju ponudu baziraju na autohtonom, domaćem i tradicionalnom i žele razvijati originalan proizvod specifičan određenom području. Samim time može se reći da uz razvoj turizma na tim područjima razvija se i gospodarstvo što uvelike pridonosi revitalizaciji sela i poboljšavanju kvalitete života prvenstveno mladima. Time se može potvrditi i H1: „Ruralni turizam može doprinijeti razvoju i revitalizaciji sela“. Ostanak stanovništva u ruralnim sredinama pridonio bi renoviranju stambenih zgrada da bi se spriječilo njihovo propadanje, a ujedno bi se očuvala tradicija i kultura.

Zaključno, ruralni turizam novi je trend u suvremenom turizmu koji ima velike potencijale razvoja i koji kreira nove tržišne potrebe. Njegovu razvoju treba pristupiti

oprezno, a ne ga razvijati neorganizirano i neplanski jer bi to dovelo do gubljenja prirodnih i kulturnih posebnosti, a samim time i turista koji su zainteresirani za takav oblik turizma.

POPIS LITERATURE:

a) KNJIGE

1. Bošković, D., Pančić Kombol, T. : „ Novi turizam u Hrvatskoj, Hrvatski turizam, Rijeka, 2001.
2. Demonja, D., Ružić, P.: „Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustvima“, Meridijani, Zagreb, 2010.
3. Geić, S. : „Menadžment selektivnih oblika turizma“, Sveučilište u Splitu, Split, 2011.
4. Pančić, Kombol, T. : „Selektivni turizam“, TMCP, Matulji, 2000.
5. Ružić, P. : „ Ruralni turizam“, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč, Pula, 2005.
6. Svržnjak, K. : „Ruralni turizam-uvod u destinacijski menadžment, Visoko gospodarsko učilište, Križevci, 2014.
7. Tomljenović, R. „ Hrvatski turizam: plavo bijelo zeleno“, Institut za turizam, Zagreb, 2006.

b) INTERNET IZVORI

1. Bjelovarsko-bilogorska županija (2018): <http://bbz.hr/> 10. rujna. 2018.
2. Koprivničko-križevačka županija (2018): <https://kckzz.hr/> 10. rujna. 2018
3. Virovitičko-podravska županija (2018): <http://www.vpz.hr/> 10. rujna. 2018
4. Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije (2018): <https://tz-koprivnicko-krizevacka.hr/> 11. rujna. 2018

5. Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije (2018): <http://www.tzbbz.hr/> 11. rujna. 2018
6. Turistička zajednica Virovitičko-podravske županije (2018): <http://www.tzvpz.hr/> 11. rujna. 2018
7. Turistička zajednica općine Pitomača (2018): <http://tourism-pitomaca.hr/> 11. rujna. 2018
8. Turistička zajednica grada Đurđevca (2018): <https://djurdjevac.hr/kultura-i-sport/turisticka-zajednica-grada-durdevca/> 12. rujna. 2018
9. Turistička zajednica Općine Kalnik (2018): <http://www.tz.kalnik.hr/> 12. rujna. 2018
10. Podravske širine (2018): <https://podravske-sirine.com.hr/> 12. rujna. 2018
11. Službena stranica Vinarije Coner (2018): <https://www.vinarija-coner.hr/> 13. rujna. 2018
12. Službena stranica „Zlatni Klas“ Otrovanec (2018): <http://www.zlatni-klas.hr/> 13. rujna. 2018
13. Službena stranica OPG-a Dravska iža (2018): https://dravskaiza.com.hr/?page_id=50 13. rujna. 2018
14. Službena stranica restorana Ribička klet (2018): <https://ribicka-klet.business.site/> 13. rujna. 2018
15. Portal Podravine i Prigorja (2018): <https://epodravina.hr/> 14. rujna. 2018
16. Hrvatski poljoprivredni zadružni savez (2018): http://www.hzs.hr/p_projekti.htm 14. rujna. 2018

c) OSTALI IZVORI

RAZVOJNE STRATEGIJE

1. „Master plan turizma Virovitičko-podravske županije za razdoblje 2009.-2019. godine“, Virovitica, 2009.
2. „Strategija razvoja ruralnog turizma Splitsko-dalmatinske županije“, Zagreb, 2009.
3. „Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije“, Zagreb, 2009.
4. „Županijska razvojna strategije za razdoblje 2014-2020. Koprivničko-križevačka županija“, Koprivnica, 2016.
5. „Strategija razvoja hrvatskog turizma do 2020.godine“, 2013.
6. „Akcijski plan razvoja turizma ruralnih područja RH“, Zagreb, 2015.

POPIS SLIKA I TABLICA

SLIKE

Slika 1. Koncept ruralnog turizma

Slika 2. Podravina

Slika 3. Đurđevački pijesci

Slika 4. Đurđevački pijesci

Slika 5. Snimanje filma u Đurđevačkim pijescima

Slika 6. Utvrda Stari grad Đurđevac

Slika 7. Prikaz „Legende o Picokima“

Slika 8. Križnica

Slika 9. „Ribička klet“

Slika 10. Smještaj u „Dravskoj kleti“

Slika 11. Restoran „Zlatni Klas“ Otrovanec

Slika 12. „Zlatni Klas“ Otrovanec

Slika 13. Vinarija Coner

Slika 14. Podrum Vinarije

Slika 15. Staza 7 zubi

Slika 16. Padobransko jedrenje

Slika 17. Sportsko penjanje Kalnik

TABLICE

Tablica 1. Koncept ruralnog turizma

Tablica 2. Turističke aktivnosti na ruralnom području

Tablica 3. Resursi kulturnog turizma

Tablica 4. Razlika između difuznog hotela, standardnog hotela i privatnog smještaja

Tablica 5. Razlike ruralnog turizma, seoskog turizma i agroturizma

Tablica 6. SWOT analiza ruralnog turizma središnje Hrvatske

SAŽETAK

Ruralni je turizam oblik selektivnog turizma koji se razvija na ruralnom području te se unutar njega razvija nekoliko različitih vrsta ruralnog turizma koja ovise o aktivnostima koje određeno ruralno mjesto posjeduje. Na temelju toga razlikujemo: agroturizam kao zaseban oblik turizma koji ponudu temelji na poljoprivredi, vinski, gastronomski, lovni, ribolovni mnoge druge vrste turizma. Kontinentalni dio Hrvatske posjeduje brojne prirodne i kulturne ljepote na kojima temelji razvoj ruralnog turizma. Tradicija, autentičnost, interakcija s lokalnim stanovništvom glavni su razlozi zbog kojih se turisti odlučuju na odmor u ruralnim područjima.

Ključne riječi: turizam, ruralni turizam, ruralni prostor, razvoj, agroturizam, priroda, kultura, tradicija

SUMMARY

Rural tourism is a form of selective tourism, developed in the rural area, and within it several different types of rural tourism, which depend on activities a specific rural area possesses, develop. Thus, we can differentiate agrotourism as a separate form of tourism, which bases its offer on agriculture, wine, gastronomy, hunting, fishing and many others. The continental part of Croatia has numerous natural and cultural beauties on which it bases the development of its rural tourism. Traditions, authenticity, and interaction with the local people are the main reasons why tourists decide to spend their vacation in rural areas.

Keywords: rural tourism, rural area, development, agrotourism, nature, culture, tradition